

TRIBUNE

CONGRES

- DOLLARCRISIS
- BINGO

Colofon

Uitgave van de Socialistische Partij (SP), verschijnt 11 maal per jaar.

Abonnement

€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro)
Losse nummers € 1,75
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

Redactie

Rob Janssen
Daniël de Jongh

Aan dit nummer werkten mee:

Herman Beekers
Jola van Dijk
Maja Haanskorf
Suzanne van de Kerk
Ronald Kennedy
Roel Visser
Rob Voss
Dineke de Zwaan

Vormgeving

Robert de Klerk
Gonnie Sluijs
Ashraff Tashita

Illustraties

Gideon Borman
Arend van Dam
Wim Steenhagen
Peter Welleman

SP algemeen

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl
I www.sp.nl

Leden-/abbonementen-administratie

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 35
F (010) 243 55 65
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm

Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

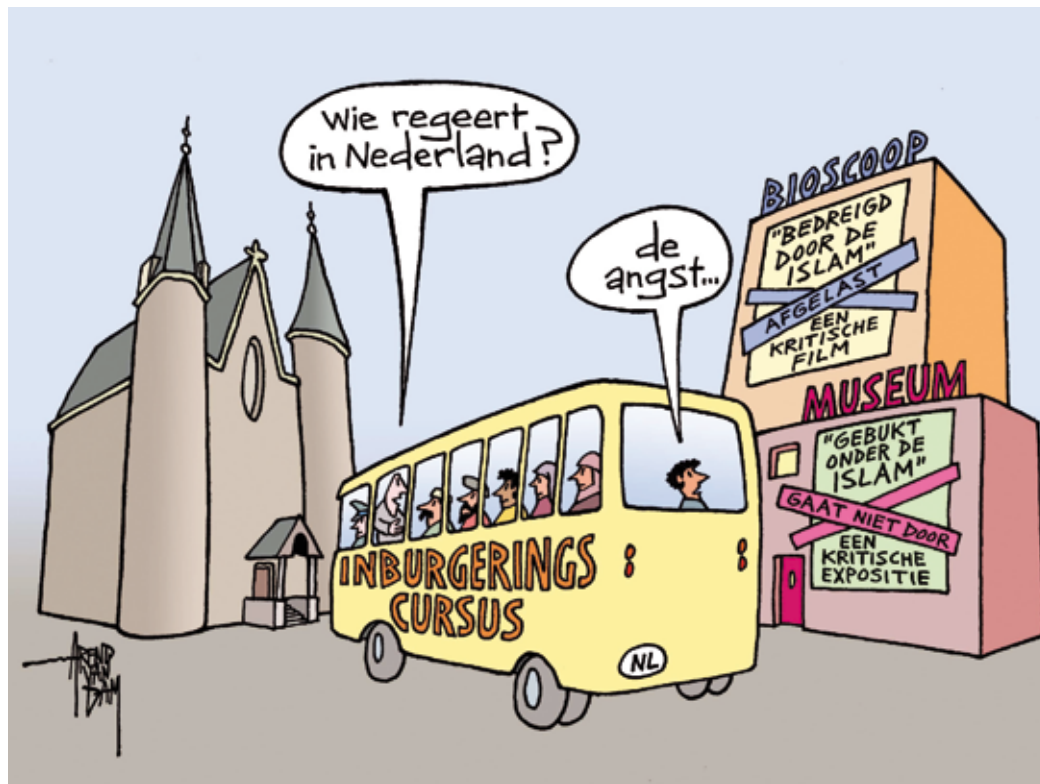
De Tribune op Internet

www.sp.nl/nieuws/tribune

Cover

Foto: Maurice Boyer

Arend van Dam

NU IS DE TIJD!

De SP groeit al jaren en is inmiddels de derde partij van het land, maar kan natuurlijk nog een stuk groter. Wanneer ieder lid een nieuw lid weet te werven is de SP in één keer de grootste partij van Nederland! In de maand december ontvangen zowel de aanbrenner als het nieuwe lid als extraatje een fraai Thonik-design SP-horloge.

De brief van Jan Marijnissen en het kaartje waarmee u het nieuwe lid kunt opgeven, ontving u al per post. Schrijf dus snel die nieuwe SP'er in. De actie loopt tot 31 december van dit jaar.

In dit nummer:

12 Dollarcrisis

“De VS zelf hebben een torenhoge buitenlandse schuld en voor 66.000 miljard aan toekomstige ongedekte verplichtingen”, zegt financieel journalist Willem Middelkoop. In zijn bestseller *Als de dollar valt: Wat bankiers en politici u niet vertellen over geld en de kredietcrisis* beschrijft hij hoe dicht de dollareconomie de afgrond genaderd is.

16 Bingo

Bingohallen en kienavonden, wie kent ze niet? Mensen die naast elkaar en uiterst geconcentreerd nummertjes afstrepen en hopen op een van de leuke prijzen die op een lange tafel staan uitgesteld. Maar soms is het *big business* en brengt het spelletje de nodige maatschappelijke gevolgen met zich mee. Een reportage.

21 Congres

Tijdens haar 15e congres zette de SP de lijnen uit voor de komende jaren. *De fundamenten versterken* was de inzet en zo'n 1.100 afgevaardigden droegen op 24 november hun steentje bij. Plaats van handeling: het indrukwekkende hal-lencomplex van de Van Nelle Ontwerpfabriek in Rotterdam.

En verder

- 6 Scholierenstakingen: Geen ophokplicht maar kwaliteit
- 26 LinksVoor: Eric Smaling had bijna in Afrika gewoond
- 28 Fotoreportage: Kerst in huis

Rubrieken

- 4 Prikbord
- 5 Uitgelicht
- 8 Nieuws
- 27 Gespot
- 30 Theo
- 31 Cryptogram

Appel

Bij mijn ouders om de hoek woonde vroeger een kapper. Hij had vijf zonen; mijn ouders vier dochters. Op weg naar school werd er heel wat gekeet en geplaagd. Ooit gingen die jongens, in de ogen van hun vader, te ver. Wat er gebeurd was, weet niemand meer. Misschien hadden ze wel een middelvinger opgestoken. Streng droeg de kapper zijn zoons op om zich bij mijn ouders te gaan verontschuldigen. “En,” vroeg hij bij terugkomst, “waren ze boos?” “Nee hoor, hartstikke aardig, we kregen een appel”, was het antwoord. Ik moet er ineens weer aan denken, als ik in een treinkrantje een ingezonden brief lees van een 12-jarige scholier. Het jochie is gefotografeerd tijdens een scholierenstaking, middelvinger omhoog. ‘Arme kinderen zouden blij zijn als ze naar school zouden gaan’, schrijft hij, ‘Ik zal niet meer gaan staken.’ Verderop in het krantje staat dat hij de brief moest schrijven van zijn moeder. Ik probeer me te verplaatsen in het jongetje. Zou hij zich schamen? Zo ja, waarvoor dan? Voor die foto, voor zijn deelname aan de staking, voor die opgestoken middelvinger? Of voor het feit dat behalve de foto nu ook zijn naam en zijn moeder in de krant staan? Even speel ik met de gedachte om hem op te sporen en een appel te geven. Zo erg is het nou toch ook weer niet, wat hij heeft gedaan? Als alle automobilisten die weleens hun middelvinger opsteken een brief aan de krant zouden schrijven, dan komen de redacties aan nieuwsgaring niet meer toe. Toegegeven, ik zou het wel leuk vinden als al die brieven eindigen met: ‘Ik zal niet meer gaan autorijden.’ Maar waarom zou dat jongetje nu eigenlijk niet meer gaan staken? Die scholieren hadden wel degelijk goede redenen; in deze Tribune zetten we ze op een rijtje. Verder wacht ik met smart op ingezonden brieven van agenten die tijdens de scholierenstakingen hun dienstknuppel wat al te kwistig hebben gebruikt. Als ze beterschap beloven, heb ik daar best een kist appels voor over.

Namens de redactie,

Daniël de Jongh

Hoezo crisis?

Het artikel *Crisis in Zimbabwe* van Ronald Kennedy (Tribune november) vond ik oppervlakkig en onthutsend. Ik verwacht meer van een journalist en een socialistisch blad dan een eenzijdige monoloog. Is het toeval dat alle bronnen MDC-aanhangers zijn? De meerderheid van Zimbabweanen in het buitenland is niet politiek maar economisch gemotiveerd. Kennedy zegt niet wie de 'crisis' heeft veroorzaakt, maar het is duidelijk wie hij beschuldigt. Het Zimbabweaanse volk maakt een moeilijke tijd door, sinds het in 2000 bewust koos om hun gestolen erfgoed terug te eisen: hun land. Dat werd al in 1890 bezet door de Britten. Het lijden van het volk is een direct gevolg van de Europese en Amerikaanse sancties. Door de rol van kolonisten en onderdrukkers weg te laten, laat Kennedy zien waar zijn sympathie ligt. Waarom moest hij trouwens helemaal naar Zuid-Afrika om zijn vooringenomen verhaal te schrijven, dat had toch ook vanuit Rotterdam gekund?

Duncan Mbonjani, Grave

In het artikel wordt een impressie gegeven van het dagelijks leven van gewone Zimbabweanen, de meeste geïnterviewden zijn niet gelieerd aan de MDC of andere politieke partijen. Regeringspartij ZANU is niet ingegaan op verzoeken om commentaar. Voor de crisis anno 2007 stelt u de EU, VS en de kolonisten verantwoordelijk, maar u rept met geen woord over de rol van Mugabe. Dat ik moeite heb met het bulldozeren van woningen en neerslaan van oppositieleiden mag u vooringenomen noemen. Overigens woon ik in Kaapstad, niet in Rotterdam. – Ronald Kennedy

Incassobureau

Als een bedrijf of instantie een betaling van een burger te laat ontvangt, kunnen ze niet wachten met aanmaningskosten. Of ze sluiten zelfs diensten af die in direct levensonderhoud moeten voorzien. Maar als er aan hún kant iets misgaat, is de welwillendheid vaak ver te zoeken. Als de Belastingdienst een fout maakt, kunnen we lang wachten op ons geld. Er zou een incassobureau, mét deurwaarders, moeten komen voor burgers. Zodat wij ook eens gecompenseerd worden voor de problemen die ontstaan door te late betaling.

N. van Groessen, Den Helder

Mantelzorgers

Kunt u aandacht besteden aan de nieuwe webkrant www.mantelzorgervenjetalleen.nl? In Nederland wonen bijna 1,5 miljoen mantelzorgers. Heel vaak weten deze mensen zelf niet eens dat ze mantelzorger zijn. Een mantelzorger is iemand die geheel of gedeeltelijk de zorg op zich neemt voor een familielid of bekende. Veel mantelzorgers voelen zich er alleen voorstaan. Op de nieuwe website kunnen mantelzorgers in contact komen met lotgenoten. Ze zijn het meer dan waard.

Wim Klein, Hoogeveen

St. Ludwig

Het is een goed recht van de SP om actie te voeren voor het behoud van het klooster St. Ludwig in Vlodrop waarin nu de Meru-organisatie is gevestigd (Tribune november). Het is echter niet juist om de organisatie van de Maharishi een sekte te noemen, omdat deze organisatie absoluut niet voldoet aan de criteria van een sekte. Een sekte probeert mensen te bekeren, hen afhankelijk te maken van de organisatie, hen aan te moedigen de banden met familie en vrienden af te snijden; een sekte verhindert de leden om de organisatie te verlaten, dreigt met apocalyptische ideeën, predikt de absolute waarheid in pacht te hebben, belemmert de leden in hun vrijheid van gedachten, etc. De Meru-organisatie zet zich in om de Vedische wetenschappen te promoten en dat is toch echt wat anders. Door de Maharishi-organisatie een sekte te noemen maakt de redactie zich schuldig aan stemmingmakerij. Als de Maharishi-organisatie een sekte genoemd kan worden, dan geldt dat wellicht ook voor de SP. Dus: houdt de discussie zuiver, discussieer op basis van argumenten en laat je niet verleiden tot onterechte verdachtmakingen.

Fer Nordhausen, Weert

Prehistorische stammen

In het Limburgs Dagblad las ik dat door het tekort aan olie en de stijgende vraag ernaar, de kans op een Derde Wereldoorlog (tussen de VS, China en India) onvermijdelijk zal worden. Het begin zal worden ingeluid met regionale conflicten in onder andere Afrikaanse landen en het Midden-Oosten, om de olievoorziening veilig te stellen. De vraag die ik me stel, is de volgende: wat is het verschil tussen prehistorische stammen die met speren hun kampvuren verdedigen en hedendaagse grootmachten die met kernraketten hun oliebehoeften veiligstellen? Hoe lang moeten we dit oerdenkpatroon van (on)macht, angst, uitbuiting nog tolereren, gedurende hun banale politieke aanwezigheid op het wereldtoneel?

Marcel Pluymaekers, Heerlen

Nibud-agenda

Misschien een goede tip voor de minder kapitaalkrachtige leden, of degenen die moeite hebben het huishoudboekje op orde te houden. Bij het Nibud kan gratis een nibud-agenda 2008 worden besteld. Je gaat naar www.nibud.nl, klikt rechtsboven op winkel en dan links in het colofon op gratis agenda 2008, vult het bestelformulier in en binnen een paar dagen wordt de agenda gratis thuisbezorgd. De Nibud-agenda is een praktische agenda vol met slimme geldtips, die u laat zien hoe u geld kunt besparen zonder echt te bezuinigen.

V. Kouwenhoven, Westerveld

Marktwerking

Uit verschillende artikelen in de Tribune van oktober (zoals *Poolshoogte*, over de gevolgen van arbeidsmigratie in Polen) wordt wederom duidelijk dat de overspannen neoliberale marktwerking zowel in eigen land als in het migratieland per definitie nagenoeg destabiliserend werkt. Ook hier geldt weer: *money is the root of all evil*. Armoedig!

E. Spindler-Bindels, Heerlen

FOTO AMAURY MILLER / HOLLANDSE HOOGTE

Miljonairs

Van 6 tot en met 10 december vond in de RAI in Amsterdam de Miljonair Fair plaats. Volgens de website 'het meest exclusieve societyevenement van het jaar. Waar geen captain of industry, celebrity of miljonair wil ontbreken.' Fotograaf Amaury Miller schoot er deze foto.

Jasper van Dijk op Museumplein: "Trots op demonstranten"

Scholierenstaking legt verwaarlozing onderwijs bloot

"Geen ophokplicht maar kwaliteit"

Deetman, Ritzen, Hermans, de afgelopen vijftientig jaar kwamen meerdere onderwijsministers onder vuur te liggen van stakende studenten en scholieren. Eind november gingen opnieuw duizenden leerlingen de straat op, hier en daar liep het zelfs uit de hand. Steen des aanstoots: de zogenaamde 1040-urennorm, die leidt tot "ophokplicht en nutteloze lessen". SP-Kamerlid Jasper van Dijk: "De discussie over die norm maakt de jarenlange verwaarlozing van het onderwijs zichtbaar. Investerings zijn keihard nodig."

TEKST ROB JANSSEN FOTO BAS STOFFELSEN

Scheikundeles krijgen van de gymleraar. Wegens lerarentekort 'opgehokt' worden in een leslokaal dat zo vol zit, dat je er niet eens huiswerk kunt maken. Drie jaar lang geen wiskunde krijgen, omdat er al die tijd geen vervangende wiskundeleraar is. Is het dan vreemd dat scholieren de barricades optrekken? "En het is niet bepaald de eerste keer dat scholieren en

studenten de alarmklok luiden", zegt Tweede Kamerlid Jasper van Dijk, verwijzend naar de actie Noodklok ('Wij willen les') eerder dit jaar. Toen ging het om het zogenaamde Nieuwe Leren, waarbij de leerling of student zelf kennis moet opzien te doen en de leraar slechts als 'begeleider' optreedt. "Dat is de leer-methode Zoek-het-zelf-maar-uit",

schampert Van Dijk. De onvrede over het Nieuwe Leren leidde uiteindelijk tot een parlementair onderzoek naar de onderwijsvernieuwingen. Op 30 november ging het om de zogenaamde 1040-urennorm. 15.000 scholieren demonstreerden daartegen op het Amsterdamse Museumplein. Gerelateerd aan die norm zijn de boetes die staatssecretaris Van Bijsterveldt aan

scholen uitdeelt als scholieren dat aantal uren niet halen. Van Dijk, die de menigte toesprak op het Museumplein, laat weten trots op de demonstranten te zijn. "In feite ging de demonstratie over de kwaliteit van het onderwijs. De 1040-uren-norm werkt averechts en veroorzaakt nutteloze lessen. Scholieren worden urenlang opgehokt in lokalen, zonder begeleiding, om dat aantal uren maar te halen. Neplessen zijn dat. Dat heeft niets te maken met onderwijs."

"De staatssecretaris blijft zich blind staren op dat getalletje 1040"

Over de relletjes en de vernielingen die werden aangericht tijdens scholierenstakingen is Jasper van Dijk kort. "Dat gedrag van groepjes raddraaiers kan natuurlijk absoluut niet door de beugel. Maar het overgrote deel van de demonstranten heeft zonder meer gelijk, met: 'Geef ons goed onderwijs; weg met de

ophokplicht en de flauwekullessen'. Die boodschap ondersteun ik van harte."

Volgens het Kamerlid is het van wezenlijk belang om de achtergrond van de huidige situatie in beschouwing te nemen: "Er is 25 jaar bezuinigd op het onderwijs, waardoor er een groot lerarentekort is ontstaan en waardoor ook steeds vaker lesgegeven wordt door onbevoegde leraren. Scholen moeten desondanks aan die 1040-norm voldoen en proberen die uren krampachtig in te vullen. Staatssecretaris Van Bijsterveldt blijft zich vervolgens blind staren op dat getal 1040 en deelt boetes uit. Ja, zo kom je er dus nooit uit."

Hoe kom je er dan wel uit? "Door niet steeds te praten over kwantiteit, maar over kwaliteit. De leraren doen keihard hun best, maar er zijn er te weinig. Volgens de laatste cijfers heeft een kwart van de leraren geen lesbevoegdheid voor het vak dat ze geven. Het heeft echt

geen zin om scholen nu met boetes om de oren te slaan; dat zorgt ervoor dat de scholen alleen maar nog verder in de knel komen te zitten. Het eerste wat er moet gebeuren is zorgen voor voldoende én bevoegde leraren, zodat scholen met hen afspraken kunnen maken over een goede indeling van de schoolweek. Pas dan kun je het gaan hebben over aantallen uren", aldus de SP'er. Hij stelt dat de focus op de urennorm afleidt van de echte discussie: de broodnodige investeringen in het onderwijs. "De jarenlange bezuinigingen hebben met zich meegebracht dat nieuwe leraren moeilijk te vinden zijn. Doodzonde, want het is een prachtig vak. Dit kabinet moet beginnen met investeren, en ook stoppen met datgene wat altijd gebracht is onder het motto 'onderwijsvernieuwing'. Het zogenaamde Nieuwe Leren, het Studiehuis; het zijn fiasco's geworden. Kwaliteit moet nu echt voorop komen te staan." ●

Over winst, democratie en macht

Een wezenlijk verschil tussen het liberalisme en het socialisme van de SP is de inschatting van de mogelijkheden de toekomst te 'maken'. Liberalen willen dat we onze toekomst leggen in de 'onzichtbare hand van het vrije spel der maatschappelijke krachten'. Omdat de factor kapitaal binnen het kapitalisme – het woord zegt het al – de bovenliggende partij is, worden de daden van deze onzichtbare hand vooral bepaald door de wetmatigheden van de economie. Met als belangrijkste: winstmaximalisatie.

Daarom worden nu onderdelen van Unilever gesloten en komen duizenden mensen op straat te staan; niet omdat de bedrijven geen winst maken, maar omdat het streven naar maximalisatie dat oplegt. Beslissingen op de markt – die van goederen, diensten of kapitaal – worden niet ingegeven door wat wij met elkaar belangrijk vinden; maar door het streven van aandeelhouders/eigenaren naar een zo groot mogelijke opbrengst.

De parlementaire democratie (*one man, one vote*) heeft tot taak de wil van het volk tot uitdrukking te brengen en zijn belang te dienen. En dat wringt met de bovenomschreven belangen. Bijvoorbeeld als het om natuur en milieu, sociale zaken, of de publieke sector gaat. Voor mij staat vast dat naarmate de samenleving ingewikkelder wordt, onze onderlinge afhankelijkheid en daarmee onze lotsverbondenheid groter, we er niet aan ontkomen om het primaat van de democratie te versterken. De belangen zijn te groot om het

beheer over te laten aan alleen de kapitaalverschaffers. Modern socialisme houdt in dat niet het socialiseren van de productie(middelen) an sich het doel is. Het doel is het ongebreidelde winststreven ondergeschikt te maken aan het algemeen belang van maatschappij en beschaving. Omdat internationale bedrijven onafhankelijk beslissen over hun vestigingsplaats en dus de plaats van de werkgelegenheid en de waardevermeerdering (belastingafdracht), hebben ze een ijzersterke onderhandelingspositie ten opzichte van de nationale overheden. Het is om die reden dat we in heel Europa een trend zien van verlaging van de vennootschapsbelasting, de belasting op de winst. In ons land is het tarief in een paar decennia gehalveerd van meer dan 50 procent naar zo'n 25 procent. Er zijn EU-landen met een tarief van 10 procent en zelfs minder. Echte en zinnige Europese samenwerking van de lidstaten zou getoond kunnen en moeten worden op juist dit punt. Als dát lukt wint de democratie en... wint Europa.

Graag wens ik u en de uwen het allerbeste voor het nieuwe jaar. Moge uw wensen uitkomen, en uw dromen werkelijkheid worden. Een gelukkig en gezond 2008!

Jan Marijnissen

E-mailgeheimen

Privémails blijven privé, ook als ze in de baas z'n tijd zijn geschreven. Dat is het oordeel van de Nationale Ombudsman, in reactie op een klacht van een werknemster van de Arbeidsinspectie van wie de inbox is bekeken door haar nieuwsgierige leidinggevende. Daarbij stuitte hij op een mailtje waarin zij zich 'tegenover derden onbeschoft uitliet' over de man. Dat neemt niet weg dat de baas de privacy van de werknemster heeft geschonden. Want kennelijk bleek uit het onderwerp van het mailtje bleek al duidelijk dat het niet om werk ging. De Ombudsman adviseert het ministerie van SoZaWe om een gedragscode op te stellen voor het gebruik van e-mail op de werkvloer. Uit eerder onderzoek van Ernst & Young blijkt dat werknemers gemiddeld 3,9 uur per week besteden aan het bekijken van privémails. Maar opgepast: vier op de tien bazen heeft programmatuur om het internetgedrag van werknemers te controleren...

H-woord kan weer uitgesproken worden

Hypotheekrenteaftrek is niet langer meer een taboewoord voor woningeigenaren. Dit blijkt uit een onderzoek van BouwKennis. Slechts eenderde is er nog faliekant op tegen, voor zo'n 65 procent is het (gedeeltelijk) afschaffen van de aftrek dus bespreekbaar. Eenderde van de ondervraagde huiseigenaren vindt dat boven een bepaalde verkoopprijs de hypotheekrenteaftrek moet worden afgeschaft.

Politiek is geen sport

Sporters moeten sporten en regeringen regeren. Dat vindt SP-Kamerlid Harry van Bommel. Hij reageert hiermee op

voorstellen van zijn collega's Van Baalen (VVD) en Van Dam (PvdA). Die willen respectievelijk een rondetafelconferentie tussen topsporters en regering over mensenrechten, en een zogenaamde mensenrechten-marathon. De eerste motie heeft het gehaald, de tweede niet. De SP-fractie heeft in beide gevallen tegengestemd omdat ze strijdig zijn met de Olympische gedachte, waarin geen ruimte is voor politiek in de sport. Dat er veel mis is met de mensenrechten in China heeft de SP altijd erkend. Zo is op initiatief van Van Bommel het Europese wapenembargo tegen het land verlengd. Economische en politieke maatregelen zijn prima pressiemiddelen, maar laat daar de topsporters buiten – vindt Van Bommel.

Parlementair onderzoek ICT-projecten

In de vorige Tribune meldden we dat Kamerlid Gerkens een parlementair onderzoek wil instellen naar de geldverslindende ICT-projecten van de overheid. Door de steun van CDA, PVV en GroenLinks is daar een kamermeerderheid voor gekregen.

Jeugd is ons een zorg

SP-Kamerlid Marianne Langkamp wil een parlementair onderzoek naar het beleid rond de jeugdzorg. Er staan momenteel vierduizend kinderen langer dan 9 weken op een wachtlijst, de druk op gezinsvoogden is enorm. Dat blijkt maar weer eens uit het verhaal van 113 kinderen, die allen gehandicapt zijn of gehandicapte ouders hebben. Vanwege financieringsproblemen dreigden zij eind dit jaar hun pleeggezinnen te moeten verlaten. Op aandringen van Langkamp heeft minister

Niet zo'n stille nacht

FOTO FLICKR.COM

De Kerstman laat weer flink van zich horen. Maar in het Australische Sydney wordt de 'Santa Clauses' aanbevolen om geen "hohoho", maar "hahaha" te roepen. Men is bang dat de kinderen 'ho' associëren met wulpse dames uit hiphop-video's. In het plaatsje Llandudno in Wales wekken niet de kerstmannen, maar de kinderen irritatie. Winkeliers zijn daar zo gek geworden van kerstliedjes zingende schoolkinderen dat ze de politie hebben ingeschakeld. De jeugdige 'daders', in leeftijd variërend van zes tot elf jaar oud, zongen om geld op te halen voor hun school

en kwamen er van af met een waarschuwing. Ondertussen is in Duitsland de titel 'beste Kerstman' naar een vrouw gegaan. Dat werd bepaald na onderdelen als rendierrodeo, hoefijzers smeden en kinderen troosten. En omdat we onze eigen Sinterklaas niet willen laten ondersneeuwen door Santa Claus, tot slot een bericht over onze eigen Goedheiligman. Die arriveerde op 1 december in het snikhete Kaapstad op de residentie van de consul-generaal. Ruim honderd kids en evenveel ouders – vooral Nederlanders, maar ook Belgen en Zuid-Afrikanen – waren erbij.

Rouvoet beloofd hen in elk geval niet op straat te zetten. "Een verandering van pleeggezin is een uiterst ingrijpende gebeurtenis", aldus Langkamp. "Als blijkt dat deze kinderen naar een andere plek moeten, zal de SP de minister hierover op het matje roepen." Langkamp vindt ook dat de regering de situatie van 400 duizend kinderen die in armoede opgroeien serieuzer moet nemen. Tijdens de bespreking van de begroting zal ze daarom

wederom ijveren voor de wens van de SP om de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken. "Dat zet pas echt zoden aan de dijk, terwijl het de overheid uiteindelijk geen cent extra kost. Een gezin met een jaarinkomen van 20.000 euro gaat er dan 260 euro op vooruit."

SP wint Vadertrofee

Het Vaderkenniscentrum en Fathers4Justice hebben de SP beloofd met een Vadertrofee.

Deze prijs, bestaand uit een kunstwerk van schilder Joep Zander, is een erkenning voor de moeite van de SP om gelijkwaardig ouderschap op de kaart te zetten. Het is de enige partij die dit in het partijprogramma heeft opgenomen. De jury roemt zowel de diverse Kamerleden alsook plaatselijke afdelingen.

Petje af voor de politie

Het werk van een politieagent gaat niet over rozen. Naast de welbekende problemen stuiten

de vrouwen en mannen in het blauw ook op veel bureaucratie. Elke minuut en kilometer moeten worden verantwoord in urenroosters en rittenboeken. De SP wil dat deze rompslomp afgeschaft wordt. Kamerlid Van Raak heeft op basis van gesprekken met politiemensen tien praktische voorstellen opgesteld om het werk makkelijker te maken, voor hetzelfde geld. Daarin wordt behalve bij de bureaucratie ook stilgestaan bij veiligheid en het verbeteren van arbeidsom-

standigheden en samenwerking.

Oproep bewoners AWBZ-instellingen

Bewoners van AWBZ-instellingen moeten vanaf 1 januari een hogere eigen bijdrage betalen. Dat hebben velen van hen schriftelijk te horen gekregen. Deze aankondiging heeft voor veel commotie bezorgd. Woont u of een familielid in een zorginstelling die onder de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) valt, dan wil de SP graag van u weten wat een eventuele verhoging voor u persoonlijk betekent. Neemt u dus vooral contact met ons op, via www.sp.nl/eigenbijdrage. SP-Kamerlid Agnes Kant zal de reacties inventariseren en heeft al een debat aangevraagd met staatssecretaris Bussemaker over dit onderwerp. Uiteraard worden uw reacties vertrouwelijk behandeld.

Sexy ontslagrecht

"We moeten Europa sexy maken", wie kunnen we dat beter toevertrouwen dan Ivo Opstelten? Volgens de Rotterdamse burgemeester, die voorzitter is van een EU-communicatiewerkgroep, is het geen wonder dat burgers "afknappen op de EU". Er wordt immers te veel "institutionele taal" gebezigd, volgens Opstelten: "Het is beter om de invloed van EU-beslissingen goed uit te leggen aan de burgers." Waar hebben we dat toch eerder gehoord? Misschien doelt Opstelten wel op *flexicurity*, de 'sexy' Europese term voor wat we in Holland gewoon 'versoepeling van het ontslagrecht' noemen. Dat is hier van de baan, maar de Europese Commissie wil dit alsnog invoeren. SP-Kamerlid Paul Ulenbelt heeft minister Donner

dringend verzocht hier niet mee akkoord te gaan. "Hij speelt dan een gevaarlijk dubbelspel. De boodschap moet zijn: geen versoepeling in Nederland, ook niet via Europa. Nu niet en straks ook niet."

Minister van Luchtballonetjes

Minister Plasterk van onderwijs wil de collegegelden voor masteropleidingen verhogen, of de studiebeurs omzetten in een lening. Met deze maatregel wil hij voorkomen dat te veel studenten hun masters halen. SP-Kamerlid Renske Leijten is "verbijsterd" door de logica van de minister, die het collegegeld wil verhogen met 220 euro. "De minister lijkt zijn eigen plannen niet serieus te nemen door nu alweer nieuwe plannen te lanceren om studenten te pesten", aldus Leijten. Tevens gaat het collegegeld tien jaar lang met 22 euro per jaar omhoog. "Er is nog niet gesproken over de ene verhoging van het collegegeld, of de minister kondigt de volgende al weer aan. Hij lijkt geen minister van Onderwijs, maar van Luchtballonetjes." Of zoals Jan Marijnissen schrijft op z'n weblog: "Ook met een driejarige opleiding kun je gaan werken, zo redeneert de minister van Onderwijs. De minister van Onderwijs?"

Busje komt weer zo

Met het privatiseren van busbedrijven zijn ook veel 'onrendabele' lijnen verdwenen. SP-Kamerlid Emile Roemer wil dat de regering deze *Interliners* – of een ander snel busalternatief – weer nieuw leven inblaast. De partij wil een landelijk dekkend netwerk van bussen op de snelwegen, met overstappunten naar andere

Oranje én veiligheid boven

FOTO FLICKR.COM

Ongemerkt worden per spoor, water en weg vele gevaarlijke stoffen vervoerd. De SP wil dat daar meer transparantie over komt. Kamerlid Emile Roemer heeft bij verkeersminister Eurlings aangedrongen om de regels over transport duidelijk op het internet te vermelden, hetgeen door de Kamer is gesteund. De fractie, bij monde van Kamerlid Remi Poppe, wil nu ook dat vrachtwagens, schepen en wagons die giftige en brandbare lading vervoeren oranje van kleur worden. Datzelfde

geldt voor opslagruimten. De huidige bordjes zijn nu, zeker na een ongeluk, niet zichtbaar genoeg. De SP wil meer duidelijkheid, zodat omwonenden weten wat hun woning passeert en opdat, als het mis gaat, hulpdiensten sneller en adequater kunnen handelen. Nu kunnen kleine hoeveelheden gevaarlijke stoffen nog vervoerd worden zonder enige aanduiding. Poppe: "Dat moet afgelopen zijn, omdat gevaren ook in een klein vaatje kunnen zitten."

Boompje planten

In Bali is de klimaatop begonnen. Zo'n 130 landen buigen zich over de vraag hoe het broeikaseffect teruggedrongen kan worden. Milieudefensie en Friends of the Earth hebben wel een gedeeltelijk antwoord op het probleem: bomen planten en 'kappen met illegale ontbossing'. Dat laatste veroorzaakt niet alleen twintig procent van de CO2-uitstoot, maar is ook een bron voor conflicten en armoede. In Indonesië, waar de conferentie wordt gehouden, gebeurt zo'n 80 procent van alle kap illegaal. Met een ludieke actie hebben de milieu-activisten in Brussel een paar bomen geplant. De ironie is dat dit strafbaar is, terwijl illegale ontbossing grotendeels onbestraft blijft. De actievoerders heb-

FOTO MICHEL WIJNBERGH

ben verder Eurocommissaris Dimas (Milieu) symbolisch een boompje overhandigd. Hij blijkt hun bezorgdheid te delen en zegt dat de klimaatverandering 'een belangrijke

reden is om iets aan het probleem te doen'. Om hem te herinneren aan zijn belofte gaat Milieudefensie ook elders in Europa – illegaal – bomen planten.

buslijnen en op bedrijfsterreinen. Roemer: "Dit snelbusnet kan erg veel autoritten overbodig maken en dus veel auto's uit de files halen." Tijdens het bespreken van de verkeersbegroting, medio december, zal de SP zich ook voorlopig uitspreken tegen een kilometerheffing. Immers, automobilisten hoeven niet gestraft te worden zolang er geen afdoende alternatief is.

Eemshaven-centrale op gloeiende kolen

Terwijl de SP en andere groeperingen zich verzetten tegen de bouw van een kolencentrale aan de Eemshaven, zijn alle belangrijke grote onderdelen al besteld. Elektriciteitsbedrijf RWE heeft alvast alle kritische componenten

besteld: boiler, turbine en hogedrukleidingen. Dit ondanks dat de bouw van een andere RWE-kolencentrale al is afgewezen in een referendum. In het Duitse Saarland heeft eind november 70 procent van de bevolking zich tegen de bouw van deze miljarden kostende centrale uitgesproken. De vrees is dat door het Duitse 'nee' de kosten aan de Eemshaven hoger uitkomen, is volgens RWE ongegrond.

Bron van vervuiling

Vervuiling is overal. Ook in flesjes bronwater, blijkt nu. Die zijn namelijk twintig tot vijftig keer zo slecht voor het milieu als kraanwater. Dat is de conclusie van Alex van der Helm in zijn proefschrift, waarop hij is gepromoveerd aan

de TU Delft. Als iedereen stopt met het drinken van fleswater, kan dit grotendeels het watertekort oplossen meent hij verder. Volgens Van der Helm is fleswater overbodige luxe voor Nederlanders, die over het kwalitatief beste gemeentepijsje ter wereld blijken te beschikken. Voor wie geen geld als water verdient: dezelfde hoeveelheid water uit de kraan is volgens Van der Helm ook nog eens 100 tot 1.000 keer goedkoper dan bronwater.

Geen Zuivere koffie

Ook in Groningen gaat er niks boven een goed bakje koffie. De provincie geeft daarbij wel de voorkeur aan 'eerlijke' koffie. Begin november heeft Douwe Egberts echter een kort geding aangespannen, omdat het

bedrijf vindt dat de provincie bij de aanbestedingsprocedure heeft 'gediscrimineerd' door alleen te kiezen voor koffie en thee met het Max Havelaar-keurmerk. De rechter heeft echter geoordeeld dat andere duurzame initiatieven niet zijn uitgesloten, de producten van DE voldoen simpelweg niet aan de maatschappelijke en milieunormen die de provincie heeft gesteld. Zeker twintig verschillende bedrijven in Nederland leveren koffie en thee die wel binnen die normen van *fairtrade* vallen.

Referendum Venezolaanse grondwet

De flamboyante Venezolaanse president Hugo Chávez heeft het referendum over zijn nieuwe grondwet verloren. Vooral het feit dat de president steeds maar herkozen zou kunnen worden, ging een meerderheid van de kiezers te ver. De eerste analyses laten zien dat de uitslag vooral is bepaald door het feit dat een aanzienlijk deel van de aanhang van de president thuis is gebleven, of zelfs 'nee' heeft gestemd. Zijn aanhangers steunen wel het proces dat de president in gang heeft gezet, maar willen Chávez geen persoonlijk volmacht geven. Chávez heeft de uitslag meteen erkend, en benadrukt dat hij de uitspraak van de kiezer zal respecteren. We gaan er dus vanuit dat hij niet over twee jaar dezelfde grondwet in een andere vorm alsnog – maar dan zonder referendum – door zal drukken. Daarvoor lijkt hij toch te veel democraat.

Donald Duck en de Dolle Downloaders

Donald Duck gaat met zijn tijd mee, dus downloaden Kwik, Kwek en Kwak tegenwoordig muziek van het web. Geheel

gewetenloos doen ze dat niet. In de Donald Duck, editie nummer 49, beloven ze plechtig dat ze de CD van Jan Goudsmid echt gaan kopen zodra ze genoeg centjes hebben gespaard. Wanneer oom Donald oppert om de CD schaamteloos te kopiëren, antwoorden de brave neefjes in koor: "Da's niet netjes! Op muziek zitten rechten. Als niemand meer cd's zou kopen, raken de platenbonzen en de muzikanten aan de bedelstaf!" Zo'n mooi geformuleerde redenatie kan alleen maar uit de koker van Stichting BREIN komen, vermoedt website FOK.nl. De hoofdredacteur van de Donald Duck ontkent dit echter stellig op diezelfde site. "Sterker nog, er is geen enkel contact geweest."

Geen 'groene subsidie' voor vuile energie

Niet alle brandstof die als 'milieuvriendelijk' wordt aangeprezen is dat ook daadwerkelijk. Een bekend voorbeeld is

palmolie waarvoor op Borneo oerbossen worden gekapt. Zulke niet-duurzame biomassa zou natuurlijk niet in aanmerking mogen komen voor subsidie. Het gebruik van zulke energie levert óns weliswaar een lagere CO2-uitstoot op, maar dat weegt niet op tegen de milieuschade dáár. SP-Kamerlid Paulus Jansen heeft daarom een motie ingediend om te bewerkstelligen dat alleen biomassa die aantoonbaar duurzaam is, kan worden gesubsidieerd via de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SED). Minister Van der Hoeven (EZ) was tegen, zij vreesde dat de kabinetsdoelstelling om de CO2-uitstoot terug te dringen in gevaar komt. Toch is de motie met een ruime meerderheid aangenomen door de Tweede Kamer. Paulus Jansen: "Wat de minister betreft halen we de komende jaren met vuile biomassa de klimaatdoelstellingen, ongeacht de negatieve gevolgen voor ontwikkelingslanden! Gelukkig vindt zelfs

haar eigen partij dit te ver gaan."

Onbezorgde oude dag

Onbegrijpelijke fiscale regelingen, strijd tussen pensioenfondsen en verzekeraars en een ongekend groot aanbod: het is er niet makkelijker op geworden om een pensioen te regelen. SP-kamerlid Fons Luijben wil daarom weer één overzichtelijk nationaal pensioenfonds. Hij denkt met weemoed terug aan de tijd dat het regelen van de oudedagsvoorziening nog echt onbezorgd was. "Gewoon 70 procent van het laatst verdiende loon,

een goed nabestaanden- en wezenpensioen, premie aftrekbaar, uitkering belast. En dat in een helder landelijk pensioenfonds." Luijben waarschuwt tevens dat kostwinnaars die de komende jaren met pensioen gaan in financiële moeilijkheden kunnen komen. "Door de invoering van het middenloon, de afschaffing van de oude Weduwen- en Wezenwet, het toestaan van het AOW-gat, de opheffing van de AOW-toeslag in 2015 en de mogelijke invoering van de Bos-belasting, dreigt er armoede voor honderdduizenden mensen."

Popster in kabinet

FOTO PETERGARRETT.COM.AU

Peter Garret, ex Midnight Oil, nu minister van Milieu

Kevin Rudd, in de vorige Tribune nog genoemd vanwege het oppeuzelen van zijn eigen oorsmeer, is op 24 november gekozen als premier van Australië. Op 3 december wordt hij officieel beëdigd en tekent gelijk het Kyoto-verdrag. Veel meer hoeft progressief Australië niet te verwachten van zijn Labor Party (ALP). Net als de liberalen van Howard zijn ze tegen het homohuwelijk en voor de aanwezigheid van Australische troepen in Irak en Afghanistan. Het kabinet

wil hooguit iets verschuiven van een militaire rol naar 'opbouwwerkzaamheden'. Rudd wil ook de nauwe banden met de VS behouden. Het meest progressief is misschien wel de samenstelling van zijn kabinet. Zo krijgt Australië voor het eerst een vrouwelijke vicepremier en gaat de portefeuille Milieu, Erfgoed en Kunst naar de zanger Peter Garrett – die we kennen van de band Midnight Oil. U weet wel: "How can we dance when our earth is turning?"

Peter Welleman

.. EN DENK ERAAN: WEL MEER AAN OPBOUWWERKZAAMHEDEN DOEN!

Dollarcrisis in zicht

Willem Middelkoop: "De excessen zijn nu zo groot geworden, dat het systeem wel moet instorten"

TEKST: MAJA HAANSKORF FOTO'S SUZANNE VAN DE KERK

Het huidige financiële systeem draait op dollars, maar die worden al sinds de jaren zeventig niet meer gedekt door goud. De Amerikaanse overheid en bankiers hebben de schulden zo ver op laten lopen, dat volgens financieel journalist Willem Middelkoop (45) de uiterste houdbaarheidsdatum van de dollareconomie in zicht is. Zijn boek *Als de dollar valt: Wat bankiers en politici u niet vertellen over geld en de kredietcrisis* is een bestseller. "Ik ben Kuifje in economenland."

Stipt op tijd wandelt Willem Middelkoop het Aziatische restaurant binnen, waar hij kind aan huis is. In één vloeiende beweging trekt hij zijn colbertje uit en zet hij de bril van zijn neus. "Die heb ik net, ongelooflijk wat een licht overal, bijna hallucinerend", zegt hij. De schrijver van *Als de dollar valt* praat makkelijk en denkt snel. De onderwerpen vliegen over tafel: jeugdherinneringen, zorgen over de toekomst van zijn kinderen, tips om je voor te bereiden op minder goede tijden en natuurlijk de huidige kredietcrisis. "Perfekte timing, vlak voor mijn boek uitkwam. Dat heeft de verkoop zeker goed gedaan."

Zes drukken in drie maanden, dat is niet mis.

"Nee, en de zevende is al in de maak. Het staat in de top tien, ongekend voor een boek over economie. Het is wel heel toe-

gankelijk geschreven, in honderd korte vragen. Amerikaans, net als de cover, die knalt echt. Het helpt ook dat ik bekend ben als financieel journalist bij RTL-Z. Twee dagen per week doe ik verslag vanaf Beursplein 5."

Het boek is een soort 'economie voor dummies'?

"Dat idee, ja. Iedereen met mavo moet het kunnen begrijpen. In januari komt mijn tweede boek uit, zelfde opzet. Het gaat over olie en energie. Wat vind jij mooier als titel? Ik twijfel tussen 'De permanente oliecrisis' en 'Als de olie op is'. Die laatste is commerciëler, lijkt me. Ik heb een handelsgeest, ben ondernemer. Ik zie het geld liggen op straat, het is een manier van denken. Andere mensen denken over andere dingen na, over filosofische kwesties. Ik ben heel praktisch, een echte hbo'er, geen academicus. En

een buitenstaander, ook in de financiële wereld."

Je boek leest als een avonturenverhaal: de ene ontdekking na de andere. Als een jochie vol bravoure leg je geheimen bloot.

"Ik ben Kuifje in economenland. Als dingen me interesseren, wil ik weten hoe ze in elkaar steken. Dat is altijd zo geweest. Mijn zus vertelde dat ik als vijfjarige al vroeg waar het geld vandaan kwam. 'Geld komt van de bank', zei mijn pleegmoeder. 'Waar haalt de bank dan het geld?', vroeg ik. 'Dat is er gewoon', was het antwoord. Ik geloofde toen al niet in standaardantwoorden, al helemaal niet van autoriteiten. Dat is nog steeds zo. Overheden, banken: ze liegen.

Over van alles – de inflatiecijfers, de economische groeicijfers, het gegoochel met de goudprijs."

Je bent dus een behoorlijk wantrouwig persoon?

"Helemaal niet! Mensen vertrouw ik juist snel. Maar instituties niet, dat is wat anders. Ik heb heel gauw door wanneer ik word belazerd. Dat is een bijna paranormale sensatie, mijn gevoel zegt: zoek dit uit! Het is ook een sport, als een detective dingen uitzoeken. Het heeft er mee te maken dat ik controle wil hebben. Zodat ik onzekerheden die het me lastig kunnen maken, kan uitbannen. Een crisis is het ergste wat je kan overkomen. Als burger overvalt het je. Maar als je wil, kan je het zien aankomen en je erop voorbereiden. Dat is wat ik doe."

Waar komt dat gevoel vandaan?

"Ik denk uit mijn jeugd. Die heb ik doorgebracht op een plek waar ik niet wilde zijn. In een klein gehucht in het noorden van Drenthe, een soort Neder-

lands Siberië. Iedere dag op de fiets naar school in Hoogeveen. Nog steeds heb ik een hekel aan kou. Ik ben opgegroeid bij een pleeggezin en ik weet nog precies wat ik voelde toen ik de eerste keer mijn pleegmoeder zag: ik wil niet bij deze vrouw zijn. Ik was toen vierenhalf en het is altijd zo gebleven. Op mijn achttiende ben ik weggevlucht, naar Amsterdam."

Waar waren je eigen ouders?

"Mijn vader woonde in Genève, daar ben ik ook geboren. Hij is kernfysicus, heeft heel zijn leven bij het CERN gewerkt. Mijn moeder werkte daar als secretaresse. Een Joodse vrouw uit een bijzondere familie. Heel anders dan mijn vader, die uit een tuindersfamilie kwam. Haar vader was nog directeur geweest van de Beurs van Berlage. Daar kijk ik vanuit mijn studio nu op uit. Ik denk dat ik van mijn moeders kant de ondernemersgeest heb mee-

gekregen. Mijn moeder werd schizofreen en mijn vader, een echte wetenschapper, wist niet wat hij met drie kinderen aan moest. Zo belandde ik met mijn broer en zus in een pleeggezin."

In Als de dollar valt doe je uit de doeken hoe het huidige financiële systeem in elkaar zit en concludeer je dat het fout zal aflopen. Hoe komt dat?

"Als het anker gaat schuiven, raakt het schip op drift. Ons systeem is helemaal gekoppeld aan de dollar. Na de Tweede Wereldoorlog zochten de Amerikanen nieuwe buitenlandse markten. De overheid en het bedrijfsleven, die daar sterk met elkaar zijn verweven, hebben bewust een beleid gevoerd om optimaal te profiteren van het geldsysteem dat ze zelf hadden bedacht. De dollar werd losgekoppeld van het goud en werd de reserve-munt. Dat gaf het land een voorsprong.

Want grondstoffen moeten in dollars worden betaald en alleen de Verenigde Staten kunnen ongelimiteerd dollars scheppen. Eind jaren zestig hadden de VS steeds meer geld nodig, vooral voor de Vietnamoorlog. Daarom verbraken ze in 1971 de belofte dat andere landen hun overschot aan dollars mochten inruilen voor goud. Sindsdien zijn er steeds meer trucs nodig om het dollarsysteem in stand te houden.”

Welke trucs?

“Neem het gegoochel met derivaten, meteen de kern van de huidige kredietcrisis. Derivaten zijn afgeleide financiële producten. Zo is een aandeel geen derivaat, maar een optie op dat aandeel wel. Je kunt er bijvoorbeeld risico's mee kopen en verkopen. Je kunt er alles mee laten zien en verbergen wat je wilt: winst, waarde, verlies. Er zijn wel honderd keer meer derivaten dan geld. Die hele berg is volstrekt oncontroleerbaar geworden. Dat geven accountants ook toe. Die zetten handtekeningen, terwijl ze niet weten hoe al die ingewikkelde en vertakte financiële contracten in elkaar zitten. Denk maar aan het gegoochel bij Enron. Het misdadige is dat Alan Greenspan, de voormalige directeur van de *Federal Reserve* (FED), bewust heeft gekozen om

dit hele derivatensysteem ongereguleerd te laten. Hij heeft letterlijk gezegd: 'Derivaten zijn prima om risico's te spreiden.' Te verbergen, bedoelde hij.”

De Verenigde Staten krijgen van jou de zwartepiet toegespeeld?

“Zij willen koste wat kost het dollarsysteem in stand houden. Daardoor is nu ons financiële systeem op schulden en kredieten gebaseerd. Nog nooit eerder is er zo veel geld geschapen dat nergens door wordt gedekt. De excessen zijn nu zo groot geworden, dat het systeem wel moet instorten. De VS zelf hebben een torenhoge buitenlandse schuld en voor 66.000 miljard dollar aan toekomstige ongedekte verplichtingen, zoals pensioenen. Niemand weet hoe dit moet worden gefinancierd.”

Volgens Greenspan is het feit dat er weinig controle is geen probleem. De markten werken goed.

“Dat is een truc. Hij beweert dat we niet weten dat er bubbels zijn, tot ze ontploffen. Maar in de jaren negentig wist iedereen van de internethype. In 2004 zei hij nog dat er geen luchtbel was op de huizenmarkt. Volgens hem kunnen we luchtballen niet voorkomen, maar wel de effecten opvangen als ze knappen. Terwijl

hij de luchtballen zelf heeft veroorzaakt. Met een belachelijk lage rente van 1 procent stimuleerde hij het lenen. Hij heeft de brandstof uitgedeeld en verbaast zich dan dat er een uitslaande brand komt. De neergang op de huizenmarkt is nog maar een jaar bezig en het bankwezen trilt nu al op zijn grondvesten.”

Een lage dollar stimuleert de Amerikaanse export. Kan er dan geen nieuw evenwicht ontstaan?

“Dat is het sprookje van de geleidelijke aanpassing van de dollar. Natuurlijk helpt het een beetje, maar de VS produceren te weinig en importeren steeds meer, vooral grondstoffen. Bovendien is er een nieuw probleem: veel landen willen de dollar niet meer. Terwijl de VS een constante instroom van geld nodig hebben om hun tekorten te dekken: ongeveer 1.000 miljard dollar per jaar. Als het buitenland de VS niet meer wil financieren, moet de rente in de VS sterk omhoog. De kredietcrisis maakt de situatie extra zorgelijk.”

En die is vooral de schuld van het Amerikaanse beleid?

“Absoluut. Het had nooit mogen gebeuren! Al die bubbels, ook de kredietbubbel, zijn gecreëerd door enorm veel geld tegen extreem lage rente uit te lenen. Wat je nu ziet, is een samenvallen van dollarcrisis en kredietcrisis die elkaar versterken. Het vertrouwen in de munt begint te dalen. Sommige landen willen grondstoffen niet meer in dollars betaald krijgen. Het is onvermijdelijk dat de dollar verder daalt.”

Wat zijn dan de gevolgen?

“Een langdurige economische recessie. Veertig jaar lang schulden opbouwen, dat is niet zomaar weg. Het omvallen van die hele derivatenberg is nog maar net begonnen. Banken hebben maar een kleine dekking voor alle uitstaande risico's. Die moeten als gevolg van de hypotheekcrisis nu miljarden afschrijven. Als ze te veel moeten afschrijven, gaat het mis. Nu lukt het nog om voldoende nieuw geld aan te trekken. Bijvoorbeeld door onderdelen te verkopen, het dividend te halveren en extra aandelen uit te geven. Volgend jaar verdiept de crisis zich, dan komen er problemen met creditcards en andere leningen die niet meer kunnen

worden terugbetaald. De schuldenberg is zo groot, dat er maar met 3 procent van die schulden iets fout hoeft te gaan om de banken in grote problemen te brengen. Het consumentenvertrouwen vermindert, bestedingen komen onder druk. Dan zitten we in een vicieuze cirkel. De bankiers kunnen dan alleen maar de rente opnieuw verlagen en nog meer geld scheppen - waardoor het geld weer minder waard wordt."

Wie zijn vooral de dupe?

"Mensen met een laag inkomen, die geen eigen huis hebben en alleen een klein spaarcentje. Zij worden onvoldoende voor de inflatie gecorrigeerd. In dit systeem wordt sparen afgestraft en lenen beloond."

Had Marx dan gelijk toen hij in *Das Kapital* stelde: 'dann kriselt es immer weiter', is crisis inherent aan het kapitalisme?

"Ik denk het wel. Ons systeem is net zo instabiel als het communisme. Het kapitalisme is ontspoord door het losla-

ten van de goudstandaard. Je ziet in de geschiedenis dat de hebzucht van politici en bankiers altijd leidt tot het ontploffen van financiële systemen. Dat was bij de Romeinen al zo. Dus moet de overheid controle uitoefenen op financiële markten, op wie er geld mag maken, en zorgen voor een vangnet voor de zwakken. We leven niet in een jungle, waar je die maar kunt laten creperen. Maar in de VS wordt het Witte Huis bevolkt door bankiers. Financiers hebben de overheid gekocht."

Toch hoor je overal dat de economie groeit en alles prima gaat.

"De cijfers komen van politici en bankiers. Die spelen samen een spel. Overheden hebben baat bij hoge economische groeicijfers en lage inflatiecijfers. Hoe lager de inflatie, hoe minder ze hoeven te corrigeren in pensioenen en uitkeringen. Een lage rente is ook een teken van een goede economie. Dat die geheel is gebouwd op drijfzand, wordt er niet bij verteld. De ondertitel van mijn boek is niet voor niets: Wat bankiers en politici u niet vertellen over geld en de kredietcrisis."

We worden dus voorgelogen?

"Er wordt gemanipuleerd met cijfers. De inflatie is bijvoorbeeld hoger dan de cijfers laten zien, ook bij ons. De inflatiecorrectie is nu al jaren te laag. Daardoor komen grote groepen in de knoei. Zoals bejaarden en uitkeringsgerechtigden, maar ook middeninkomens. Probleem is dat er nauwelijks onafhankelijke onderzoekers zijn. Van elke honderd economen hebben er 98 belang bij om het systeem te volgen. Ze zijn in dienst van bedrijven, banken, of instellingen als Clingendael. Ze zitten in een natuurlijke omgeving van macht en autoriteit. Dat geldt ook voor universiteiten: probeer maar eens een hoogleraar accountancy te vinden die geen bijbaan heeft in het bedrijfsleven of ergens vennoot is."

Hoe kom jij dan aan je informatie?

"Je moet het zoeken bij alternatieve bronnen, zoals sites van activisten, en de goede vragen stellen. Toen destijds internetbedrijven hoog genoteerd stonden maar tegelijk verliezen leden, vroeg

ik me af hoe dat kon. Dus ben ik gaan uitzoeken hoe die gekte ontstond. Ik heb talloze boeken over economie gekocht in de VS. Daar vind je alles, ook bestsellers in het genre: 'Hoe profiteer ik van de volgende crash'. Ik verdiep me er nu al tien jaar in. Later vond ik geestverwanten op de website GATA, een forum van mensen uit de financiële wereld die willen weten hoe dingen werkelijk zitten; handelaars, beleggers. Speerpunt is het boven tafel krijgen van de waarheid over de goudmarkt."

Ben jij de enige die weet hoe ons systeem werkelijk functioneert?

"Dat vroeg mijn vriendin ook: 'Je denkt toch niet dat jij de enige bent die de val van de dollar aan ziet komen?' Zo narcistisch ben ik wel, dat ik dat denk, haha. Het is ook een kwestie van gezond verstand en een scherp gevoel. Bovendien heb ik er persoonlijk belang bij. Ik beleg zelf en heb altijd als zelfstandige gewerkt. Het lijkt wel of economen de weg kwijt zijn. Het gaat alleen nog maar om modellen, econometristen hebben de macht. Ze stellen geen fundamentele vragen. Niemand vraagt zich bijvoorbeeld af of het goed is dat de FED eigendom is van particuliere banken."

Hoe zie je de toekomst?

"Ik ben geen wetenschapper of politicus. Ik heb geen oplossingen. Ik kijk als journalist naar de feiten en bedenk wat er valt te verwachten. Ik ben een liberaal, maar met een sociale, nuchtere inslag. Met een maakbare samenleving en 'ieder een gelijk', heb ik niets. Mensen willen niet gelijk zijn. Een vrijemarkteconomie is oneerlijk voor zwakkeren, dat moet je accepteren. Maar hoe rijker je bent, hoe meer je verplicht bent te delen."

Wat raad je mensen aan?

"Wees flexibel! Verzilver bijvoorbeeld de overwaarde op je woonhuis. Doe aan scenarioplanning. Weet je dat je heel goedkoop op Bali kunt wonen? Of koop zilver, de zilverprijs gaat geheid verdubbelen. Ik ben een optimist, maar wel bang dat er voor mijn kinderen een periode van *back to basics* gaat komen. Daar zijn kinderen van nu niet op voorbereid." •

Bingo

Leven om te kienen

Bestaat er iets onschuldigers dan bingo? Brave burgers die nummertjes wegstrepen in een boekje en daarmee een leuk prijsje kunnen winnen: de bijna spreekwoordelijk geworden 'pot gesuikerde augurke' van Koot en Bie. Iedereen kent het van de camping, sportclub of bejaardensoos. Maar het kan ook *big business* zijn. Met een nieuwe Wet op de Kansspelen in het verschiet is de vraag of commerciële bingo gelegaliseerd, gedoogd of verboden zou moeten worden actueel. Een kijkje in de schimmige wereld van semi-legale bingohallen. "Officieel bestaan er geen bingoverslaafden."

TEKST NATASHA GERSON

Elke middelgrote stad kent wel een paar bingoplekken. Partycentra, kantines van sportverenigingen en buurthuizen die ruimtes verhuren aan verenigingen zijn de aangewezen plekken. Het gaat er soms behoorlijk commercieel aan toe, zelfs in buurthuizen worden geldprijzen weggegeven en wordt winst gemaakt.

Volgens de wet kansspelen mag bingo 'incidenteel' georganiseerd worden door elke vereniging die langer dan drie jaar bestaat. Een vergunning is niet nodig, maar de bingo moet wel worden aangemeld bij de gemeente. Per spelronde mag het prijzengeld officieel niet hoger zijn dan 350 euro, per bijeenkomst mag

het totale prijzengeld de 1.400 euro niet overstijgen.

Maar wat als je onder de vlag van verschillende bingoverenigingen in een partycentrum drie, vijf, of zelfs zeven 'incidentele bijeenkomsten' op een dag organiseert, met een half uur ertussen? Daar kraait doorgaans geen haan naar.

FOTO DAVID HURN / MAGNUM PHOTOS / HH

Ook met de hoogte van het prijzengeld valt op allerlei manieren de hand te lichten. Door een jackpotformule, bijvoorbeeld. Een nieuwe Wet op de Kansspelen is al talloze malen uitgesteld en door de opeenvolgende rommelkabinetten nog altijd niet getekend. In de tussentijd wordt, naar goed Nederlands model, commerciële bingo in de meeste plaatsen gedoogd.

Liever geen pottenkijkers

Het typische bingolokaal. Een ruimte die qua inrichting doet denken aan een stationsrestaurant in de vroege jaren tachtig, maar dan wat groter. Tafels dicht op elkaar, met aan de lange kant mensen. Vooral middelbare vrouwen, in rijen aaneen. Soms met een plastic boeketje of kleedjes op de tafels, zoals in de vrij gezellig ogende bingohal aan het

Amsterdamse Marnixplantsoen; meestal uitgesproken kaal. In de bar, meestal los van de zaal, wordt zonder uitzondering zachtjes gepraat. Als iemand hardop lacht wordt er verstoord opgekeken en gaat de hand naar de mond. De nummers worden monotoon opgelezen. De spelers strepen of stempelen geconcentreerd de nummers weg, de meeste hebben meerdere kaarten voor zich liggen. Vijf kaarten schijnt het gemiddelde maximum te zijn dat je tegelijkertijd kunt spelen, zonder het overzicht kwijt te raken. Een onbekende die het etablissement betreedt, valt onmiddellijk op. De spelers kijken even op, om zich al snel weer over de nummertjes te buigen.

Bingohallen zijn niet happig op aandacht. Pottenkijkers willen ze niet hebben, publiciteit al helemaal niet. John Swinkels, uitbater van Partycentrum

The Best in de Amsterdamse Nieuwezijds Armsteeg, heeft er wel wat ervaring mee. "Maar het leverde niks op, ja gezeur." De spelers willen niet in hun privacy geschonden worden. "Lieten we filmen, klaagden mensen dat ze herkend waren door familie." Dus of ik maar weer op wil donderen. *The Best* is alleen voor leden. En, voorspelt hij (naar later zal blijken correct), ik kan het overal wel vergeten. Maar hij heeft er toch zelf ook een belang bij het standpunt van de bingohallen te verwoorden? In het kader van eventuele legalisatie? "Waarom? Misschien wordt het legaal, prima. Misschien blijft het zo. Nog beter. Misschien houdt het op. Jammer. Daar kunnen wij toch niks aan veranderen. Doe!"

Als ik buiten nog even blijf staan en aanstalten maak om een gesprek te beginnen met een Surinaamse bezoeker die buiten

hulpverlening of Jeugdzorg een vollediger beeld zal opleveren, beaamt Leerkes. Maar totdat er zulk onderzoek gedaan is, verschillen hij en Accord over de schaal, omvang en ernst van het probleem.

Gokschulden als opmaat voor familiedrama

Dat het de vader was die dronken het huis in brand gestoken had, herinneren velen zich nog wel aan het familiedrama in Roermond waarbij in 2002 zes kinderen omkwamen. Dat de opmaat tot het drama ook lag in de gokschulden van de moeder werd hier en daar vermeld, maar is alweer nagenoeg vergeten. Wat voor gokschulden? Moeder Francien S. liet bijna dagelijks haar kinderen thuis aan hun lot over en bleek al veertigduizend euro te hebben weggebingood, terwijl vader Peter overuren draaide bij de gemeentereiniging om de geldzorgen de baas te worden en daarnaast nog eens trachtte zijn kinderen te verzorgen.

“Hij had gewoon een strontleven bij haar, ze leeft alleen om te kienen”, vertelde daags na de tragedie nota bene een zus van de moeder aan het Limburgs Dagblad. Nu was er natuurlijk veel meer mis in dit gezin. Maar toch. Veertigduizend euro is toch een bedrag om even bij stil te staan. Zeker wanneer je ervan uitgaat dat ze met al dat gekien toch ook af en toe eens iets gewonnen moet hebben, is het bedrag wel een indicatie voor de enorme hoeveelheid tijd alleen al die ze in de kienhal moet hebben doorgebracht. Leven om te kienen? Was Francien een bizarre uitzondering in al die hallen en partycentra die dagelijks gevuld zijn met bingospelers?

“Ja”, zegt Arjen Leerkes. De, volgens hem, zeldzame problematische (overmatige) bingospelers, die bijvoorbeeld in de schuldhulpverlening terechtkomen zijn vaak mateloos op allerlei fronten en hebben niet alleen met bingo hun leven verziekt. Ook de fruitautomaat en de krasloten eisen bijvoorbeeld hun tol. Ze zijn daarom in elk geval wetenschappelijk niet eenvoudigweg te typeren als ‘bingoverslaafden’. Voor de grootste groep vaste bingospelers, landelijk enige tienduizenden mensen, blijft het toch

FOTO DOLPH CANTREIJN/ HOLLANDSE HOOGTE

letterlijk tijdverdrijf. Nog eens de deur uitkomen en al wegstrepend dromen van de Grote Pot, een levensstijl. Leerkes spreekt liever van bingogewenning dan van bingoverslaving. Hoe leeg het ook gevonden mag worden, het heeft volgens Leerkes wel een sociale functie, vooral voor vrouwen. “Ze moeten ernaartoe. Ze spreken nog eens iemand.” Dingen kunnen een sociale functie hebben, zonder dat het op buitenstaanders bijster gezellig overkomt. Het is iets voor huisvrouwen. In de zuidelijke provincies en op het platteland vooral ‘volkse dames’, in de Randstad ook veel Surinaamse en Antilliaanse vrouwen.

“Nee, Francien S. was geen uitzondering,” zegt Clark Accord, “en die toegevoegde waarde van ‘de deur uitgaan’ zie ik niet. Van elf uur ‘s ochtends tot elf uur ‘s avonds dagelijks bij de bingo zitten is geen ‘uitje’ meer. Natuurlijk zijn er genoeg spelers die het wel onder controle hebben, die al decennia één keer per week een kaartje spelen. Maar dat zijn ook degenen die je vertellen wat ze om zich heen zien: dat verslaving wel degelijk een groot probleem is. Ik merkte het oorspronkelijk op in de Surinaamse gemeenschap, maar toen ik me er voor het boek in verdiepte zag ik ook de Nederlanders – zoals in het Roermondse familiedrama. Sinds het boek uit is, komen de

verhalen helemaal van alle kanten op me af, uit alle lagen van de bevolking. Hoor je weer van iemand: ‘Ja, ik was ook zo’n kind, mijn broertje en ik, mijn zusjes en ik, we hebben onszelf opgevoed.’ Het zijn altijd dezelfde verhalen.”

Nog één keer, nog even, nu even...

Arjen Leerkes noemt de overgang van gewenning naar verslaving een glijdende schaal, Accord zet die beeldend uiteen: “Het gaat vooral om mensen die lange tijd gewend zijn geweest om van een uitkering te leven. Nooit gewerkt, of alleen sporadisch, voor kleine loontjes. Maar waar de laatste jaren eisen aan worden gesteld. Ze worden op alle fronten gekortwiekend en steeds meer voorzieningen vallen weg. Het leven wordt voor hen dus duurder en duurder, met steeds minder vangnetten. Die mensen gaan eerst naar de bingo voor afleiding. Maar die adrenalinekick, de kans op geld, makkelijk geld, geld zonder rompslomp, die wordt steeds belangrijker. Dat krijgt ze in hun macht. ‘Nog één keer, nog even, nu even...’ Met als gevolg dat hun kinderen het zelf maar uit moeten zoeken, in de troep zitten, geen geld hebben, via anderen moeten komen aan wat ze nodig hebben. Dat kan leiden, nee, dat leidt absoluut tot afhankelijkheid van de verkeerde personen, tot misbruik. Kijk, men heeft constant

de mond vol over Marokkaanse jeugd, die geen sturing van thuis mee zou krijgen, omdat hun moeders buiten de maatschappij zouden staan en het allemaal niet zouden begrijpen. Nederlandse en Surinaamse moeders, daar geldt dat in principe niet voor. Die zijn geëmancipeerd, vrij. Dus, denkt men, is er wat dat betreft geen probleem. Maar als ze er eenvoudigweg niet zijn? Niet voor even, maar jaren, de hele jeugd van hun kinderen lang? Dat worden later ook problematische mensen, hoor."

De omgeving, familie, weet vaak lang te redderen en te bedekken. Er gaan leerkrachten dagelijks met twintig boterhammen van huis, omdat er anders kinderen hongerig in de klas zitten: ze hebben niks bij zich, er is thuis niks, want die moeders zijn weg. Naar de bingo.

Leerkes somt enkele criteria voor verslaving op uit de *South Oak Gambling Screen* (SOGS), waarmee hulpverleners kansspelverslaving 'meten'. "Zeg je ja op meer dan vijf van de elf items, dan ben je gokverslaafd. 'Voel je je schuldig over gokken. Ben je geneigd om verloren geld terug te winnen. Heb je vaker gegokt dan je je had voorgenomen.' Dat soort vragen."

"Ja, maar het gaat dus niet alleen om henzelf, maar vooral om hun gezinnen. Die hebben niks te kiezen en hebben er niks aan of de verslaafde zich wel of niet schuldig voelt, of schaamt", zegt Accord. "Maar rechercheurs van de Sociale Dienst sluipen tegenwoordig wel rond in de bingohal, om te kijken wie er wint, om

terug te kunnen vangen. Als het zo'n zeldzaam probleem was, was dat toch ook niet zo? Sociaal werkers zie je er niet." Dat is waar Accord voor pleit. "Inderdaad niet voor sluiten en verbieden, want dan verplaatst zich alles alleen maar verder uit het zicht. Maar ook niet voor legaliseren en verder doen alsof je neus bloedt. Dus voor sociale toezichthouders, die er zijn om mensen aan te spreken waarvan het duidelijk is dat ze aan het afzakken zijn: 'Zeg, waar ben je nou mee bezig?' Die mensen die voor zeventig euro aan kaarten voor zich hebben liggen, naast het stapeltje met dwangbevelen. Ja, die heb je! De dingen die je hoort... Mensen die uren alleen maar zitten daar, hopen op een kennis die ze een kaart wil geven. Iemand die wint en prompt belaagd wordt door anderen die nog geld terug willen. Mensen die zich op het toilet met magische zalfjes insmeren om de winnende nummers aan te trekken."

Iemand kan zich ook online helemaal suf gokken, zonder zich zelfs maar aan te hoeven kleden

Ja, Accord moest om sommige dingen ook echt wel lachen. "Maar mannen die rond bingohuizen hangen en bingoboekjes kopen om vrouwen te paaien, om zo op een goedkope manier aan hun gerief te komen, dat is niet leuk meer. Het menselijk aspect is weggepoetst in het beleid van geld vangen en rustig houden. Als het probleem van bingoverslaafden zo marginaal is en er maar weinig mensen werkelijk door aan de grond raken, dan

zouden die toch zo bonafide exploitanten toch geen probleem moeten hebben met sociaal toezicht op verslavingsgevallen", betoogt hij. "Sterker nog, dan zouden die dat toejuichen of zelf het initiatief nemen. Maar dat is niet zo. Ze weten, ondanks al hun geschermd met gezelligheid, dondersgoed hoe het wél zit en houden de deur potdicht."

Leerkes: "Uiteindelijk zullen dingen op Europees niveau geregeld gaan worden. Dan zal er toch gekeken worden naar landen als Engeland, waar de bingohal niet meer weg te denken is als onderdeel van het leven. En dat het nu zo is dat iemand met een creditcard zich online helemaal suf kan gokken, zonder dat iemand het ziet. Zonder dat men zich 's ochtends zelfs maar hoeft aan te kleden." Accord: "Je kunt van alles zeggen: die spelers halen het zichzelf op de hals, of anders vluchten ze wel in iets anders, of 'als ze dat nou gezellig vinden'. Maar hoe je het ook wendt of keert, vooralsnog bouwt een of andere vent wel weer een villa in Marbella van kinderbijslag die aan warme maaltijden had moeten worden besteed." •

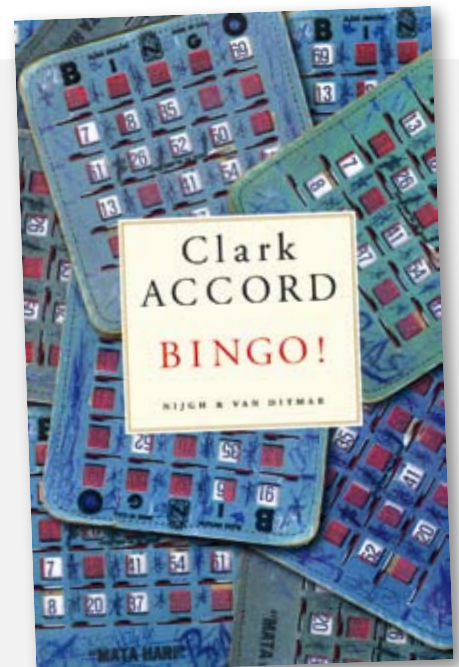
Arjen Leerkes promoveert op 18 december op het onderwerp **illegaal verblijf en veiligheid in Nederland**.

Het boek **BINGO!** (uitgegeven door Nijgh & Van Ditmar) wordt momenteel bewerkt tot musical.

Opnieuw klinkt de ringtone van het mobieltje van de jonge vrouw boven het rumoerige gekakel uit. Ze zakt onderuit en strekt haar benen. Met haar ogen op het spel gericht tast ze wederom in de zak van haar jeans. Met een verveelde uitdrukking op haar gezicht werpt ze een vluchtige blik op het scherm. In plaats van het gesprek te beantwoorden, verbreekt ze boos de verbinding. "Nummertje 32!" Vlug vinkt ze het getal af op een van haar kaarten, die inmiddels in een zee van blauw is veranderd. Dan gaat de telefoon opnieuw. Ze klemt het toestel tussen haar oor en schouder, gaat verzitten en steekt opnieuw een sigaret op. Het

schijnsel van de vlam uit haar aansteker speelt over de huid van haar gezicht. "Ja wat is er?" Ze klinkt ongeduldig. "Hoezo kun je het geld niet vinden? Heb je wel goed gekeken?" Ze verzuimt niet haar kaarten in de gaten te houden. "Dan heb je met je neus gekeken. (...) Luister. Kijkt wat je doet. Ga naar de snackbar op de hoek. Nee, niet die. De Egyptenaar verderop. Ik heb daar een rekening. Vraag naar Achmed. Zeg dat Briljante je heeft gestuurd. Dat ik eind van de maand kom betalen. (...) Wat? Je durft niet? Nou dan eten jullie toch niet? Doe!"

Uit: BINGO!

de mond vol over Marokkaanse jeugd, die geen sturing van thuis mee zou krijgen, omdat hun moeders buiten de maatschappij zouden staan en het allemaal niet zouden begrijpen. Nederlandse en Surinaamse moeders, daar geldt dat in principe niet voor. Die zijn geëmancipeerd, vrij. Dus, denkt men, is er wat dat betreft geen probleem. Maar als ze er eenvoudigweg niet zijn? Niet voor even, maar jaren, de hele jeugd van hun kinderen lang? Dat worden later ook problematische mensen, hoor."

De omgeving, familie, weet vaak lang te redderen en te bedekken. Er gaan leerkrachten dagelijks met twintig boterhammen van huis, omdat er anders kinderen hongerig in de klas zitten: ze hebben niks bij zich, er is thuis niks, want die moeders zijn weg. Naar de bingo.

Leerkes somt enkele criteria voor verslaving op uit de *South Oak Gambling Screen* (SOGS), waarmee hulpverleners kansspelverslaving 'meten'. "Zeg je ja op meer dan vijf van de elf items, dan ben je gokverslaafd. 'Voel je je schuldig over gokken. Ben je geneigd om verloren geld terug te winnen. Heb je vaker gegokt dan je je had voorgenomen.' Dat soort vragen."

"Ja, maar het gaat dus niet alleen om henzelf, maar vooral om hun gezinnen. Die hebben niks te kiezen en hebben er niks aan of de verslaafde zich wel of niet schuldig voelt, of schaamt", zegt Accord. "Maar onderzoekers van de Sociale Dienst sluipen tegenwoordig wel rond in de bingohal, om te kijken wie er wint, om

terug te kunnen vangen. Als het zo'n zeldzaam probleem was, was dat toch ook niet zo? Sociaal werkers zie je er niet." Dat is waar Accord voor pleit. "Inderdaad niet voor sluiten en verbieden, want dan verplaatst zich alles alleen maar verder uit het zicht. Maar ook niet voor legaliseren en verder doen alsof je neus bloedt. Dus voor sociale toezichthouders, die er zijn om mensen aan te spreken waarvan het duidelijk is dat ze aan het afzakken zijn: 'Zeg, waar ben je nou mee bezig?' Die mensen die voor zeventig euro aan kaarten voor zich hebben liggen, naast het stapeltje met dwangbevelen. Ja, die heb je! De dingen die je hoort... Mensen die uren alleen maar zitten daar, hopen op een kennis die ze een kaart wil geven. Iemand die wint en prompt belaagd wordt door anderen die nog geld terug willen. Mensen die zich op het toilet met magische zalfjes insmeren om de winnende nummers aan te trekken."

Iemand kan zich ook online helemaal suf gokken, zonder zich zelfs maar aan te hoeven kleden

Ja, Accord moest om sommige dingen ook echt wel lachen. "Maar mannen die rond bingohuizen hangen en bingoboekjes kopen om vrouwen te paaien, om zo op een goedkope manier aan hun gerief te komen, dat is niet leuk meer. Het menselijk aspect is weggepoetst in het beleid van geld vangen en rustig houden. Als het probleem van bingoverslaafden zo marginaal is en er maar weinig mensen werkelijk door aan de grond raken, dan

zouden die toch zo bonafide exploitanten toch geen probleem moeten hebben met sociaal toezicht op verslavingsgevallen", betoogt hij. "Sterker nog, dan zouden die dat toejuichen of zelf het initiatief nemen. Maar dat is niet zo. Ze weten, ondanks al hun geschermd met gezelligheid, dondersgoed hoe het wél zit en houden de deur potdicht."

Leerkes: "Uiteindelijk zullen dingen op Europees niveau geregeld gaan worden. Dan zal er toch gekeken worden naar landen als Engeland, waar de bingohal niet meer weg te denken is als onderdeel van het leven. En dat het nu zo is dat iemand met een creditcard zich online helemaal suf kan gokken, zonder dat iemand het ziet. Zonder dat men zich 's ochtends zelfs maar hoeft aan te kleden." Accord: "Je kunt van alles zeggen: die spelers halen het zichzelf op de hals, of anders vluchten ze wel in iets anders, of 'als ze dat nou gezellig vinden'. Maar hoe je het ook wendt of keert, vooralsnog bouwt een of andere vent wel weer een villa in Marbella van kinderbijslag die aan warme maaltijden had moeten worden besteed." •

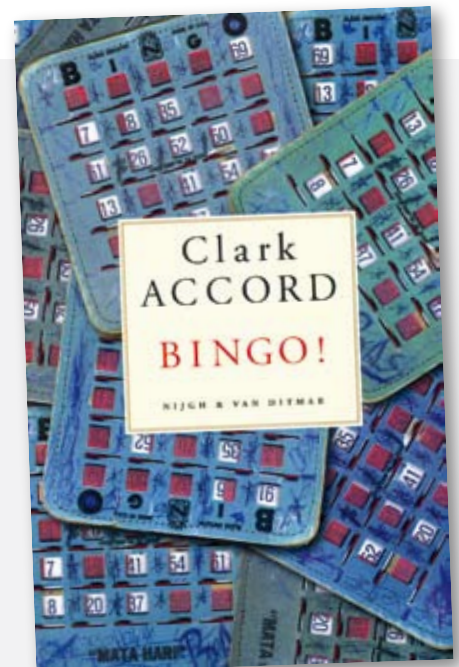
Arjen Leerkes promoveert op 18 december op het onderwerp **illegaal verblijf en veiligheid in Nederland**.

Het boek **BINGO!** (uitgegeven door Nijgh & Van Ditmar) wordt momenteel bewerkt tot musical.

Opnieuw klinkt de ringtone van het mobieltje van de jonge vrouw boven het rumoerige gekakel uit. Ze zakt onderuit en strekt haar benen. Met haar ogen op het spel gericht tast ze wederom in de zak van haar jeans. Met een verveelde uitdrukking op haar gezicht werpt ze een vluchtige blik op het scherm. In plaats van het gesprek te beantwoorden, verbreekt ze boos de verbinding. "Nummertje 32!" Vlug vinkt ze het getal af op een van haar kaarten, die inmiddels in een zee van blauw is veranderd. Dan gaat de telefoon opnieuw. Ze klemt het toestel tussen haar oor en schouder, gaat verzitten en steekt opnieuw een sigaret op. Het

schijnsel van de vlam uit haar aansteker speelt over de huid van haar gezicht. "Ja wat is er?" Ze klinkt ongeduldig. "Hoezo kun je het geld niet vinden? Heb je wel goed gekeken?" Ze verzuimt niet haar kaarten in de gaten te houden. "Dan heb je met je neus gekeken. (...) Luister. Kijkt wat je doet. Ga naar de snackbar op de hoek. Nee, niet die. De Egyptenaar verderop. Ik heb daar een rekening. Vraag naar Achmed. Zeg dat Briljante je heeft gestuurd. Dat ik eind van de maand kom betalen. (...) Wat? Je durft niet? Nou dan eten jullie toch niet? Doe!"

Uit: BINGO!

“Een grote stap vooruit om bijzonder te blijven”

SP versterkt fundamenten tijdens 15e congres

TEKST JOLA VAN DIJK, ROB JANSSEN, DANIËL DE JONGH FOTO HERMAN BEEKERS

Onder het motto ‘De fundamenten versterken’ vond op 24 november het 15e congres van de SP plaats. Daar moesten de lijnen uitgezet, de piketpaaltjes geslagen en de knopen doorgehakt worden voor de komende jaren. En dan zou meteen blijken hoe breed de interne onvrede was, waarover de media maandenlang bericht hadden. In Rotterdam kon iedereen het zien en volgen. Een verslag.

Indrukwekkend. Over de locatie is iedereen het eens. De Van Nelle Ontwerpfabriek in Rotterdam-West is een prachtige locatie

voor het 15e SP-congres. Zeeën van ruimte bieden de zalen van het karakteristieke Rijksmonument, dat voor de gelegen-

heid ruim voorzien was van de rood-witte SP-huisstijl. In de hoofdzaal zorgen twee gigantische plasma-schermen ervoor dat niemand van de 1.100 afgevaardigden, de gasten en de talloze journalisten ook maar iets van de sprekers, de artiesten en de speciale gasten hoeft te missen.

Op de een of andere manier houdt de entourage gelijke pas met de enorme belangstelling waarin de SP zich in de aanloop naar haar 15e congres mocht verheugen. ‘Het rommelt bij de SP’ was een gevluegelde uitspraak geworden en voor velen was het de vraag was of er een bom zou barsten tijdens het congres. Vandaar dat er reikhalzend naar de 24e november werd

uitgekeken. Sommigen deden dat met uiterste nieuwsgierigheid, anderen toch ietwat gespannen en ongerust en weer anderen zich verkneukelend en handenwrijvend. Kortom: niemand was de aanhoudende stroom van publiciteit, het opstappen van raads- en statenleden, de commotie rondom de Tribune, de klachten over gebrekkige partijdemocratie ontgaan. Hoe zouden de congres-afgevaardigden zich hierin opstellen? Riet de Wit, samen met Bob Ruers dagvoorzitter van het congres, laat er tegenover de 1.100 SP'ers in de zaal in ieder geval geen gras over groeien: "Ú bent gekozen als afgevaardigde, ú bent de SP, ú maakt uit hoe we hier vandaag gaan besluiten." Het congres kan beginnen.

"Jan is niet de baas, maar de haas van de partij"

Al bij de eerste uitgebreide discussieronde, over de verkiezing van een nieuw partijbestuur, wordt duidelijk dat het congres geen simpele walk-over voor de voorstellen van de congrescommissie en het zittende partijbestuur wordt. Er zijn tegenkandidaten in stelling gebracht. Voor Bert Peterse (Nijmegen) en Anne-Marie Mineur (De Bilt) wordt veel steun uitgesproken, vanwege hun ervaring op lokaal vlak. "Er staan al genoeg kandidaten op de lijst die verbonden zijn aan de Kamerfractie", meent bijvoorbeeld Rotterdammer Theo Cornelissen. Daarna komt de kandidatuur van Jan Marijnissen als partijvoorzitter aan de orde. Is het, met het oog op vermeende machtsconcentratie, verstandig om de dubbel functie van partijvoorzitter en Kamer-voorzitter te behouden? Willem Bouman uit Doesburg heeft er geen problemen mee: "Jan is niet de baas, maar de haas van deze partij. Hij loopt voorop." Tiny Kox reageert namens de congrescommissie op de discussie en stelt dat Marijnissen slechts heeft gedaan wat alle 50.000 leden hadden kunnen doen: zich kandidaat stellen als voorzitter. "Dat hij dat als enige gedaan heeft, kunnen we hem niet verwijten, eerder onszelf."

Voor het Comité Democratisering SP is het scheiden van de functies een zwaarwegend punt, dat prominent wordt genoemd in een pamflet. Patrick Zoomermeijer, mede-initiatiefnemer van het Comité: "Het is niet mijn bedoeling om Marijnissen te wippen, hij

FOTO ROB VOSS

Jan Marijnissen speldt Marga van Broekhoven een Gouden Tomaat op

doet het prima. Het gaat om een principe-afspraken, we moeten aangeven dat zoiets op de lange termijn niet meer wenselijk is. Op de vraag hoe groot hij de kans op succes inschat, reageert Zoomermeijer laconiek. "We zullen zien hoe het loopt. Als een voorstel hier wordt afgewezen, is dat geen ramp. Amendementen worden niet afgewezen omdat mensen kwaad willen, maar omdat je ze niet hebt kunnen overtuigen. Een op het congres afgewezen voorstel kun je in je eigen afdeling vaak tóch in praktijk brengen, daar heb ik al ervaring mee. Als alternatieven op lokaal niveau werken, is de kans groter dat het een volgende keer ook landelijk wordt overgenomen."

"Zou voortaan beter aangegeven kunnen worden waaróm amendementen afgewezzen worden?"

"Dat wordt een lange zit", zucht de 22-jarige Linda Aarts uit Utrecht tijdens de lunch. Het is haar eerste congres en de bulk van de beraadslagingen moet nog komen. Tussen de broodjes door wordt heel

wat gediscussieerd, maar van een conflictsfeer is weinig te merken. De manier waarop doorgewinterde congresgangers elkaar begroeten en met grappige anekdotes nieuwkomers introduceren, heeft meer weg van een familiedag dan van een mijnenveld. Gelukkig voor Linda staan er ook de nodige luchtige intermezzo's op het programma. Zo krijgen Marga van Broekhoven en de Nijmeegse wethouder Hans van Hooft sr. de Gouden Tomaat opgespeld. De 66-jarige Van Hooft was ooit betrokken bij de oprichting van de partij en heeft zo ongeveer alle denkbare functies vervuld, tot en met partijvoorzitter. Ook Van Broekhoven, die onlangs haar aftreden als penningmeester bekendmaakte, is al dertig jaar actief. Tiny Kox roemt haar nauwgezette beheer van de kas, die "is gegroeid van een sigarenkistje met een paar kwartjes tot een miljoenenbegroting".

Al voor de lunch is begonnen met de behandeling van de bijna 300 amendementen op het congresstuk. Dagvoorzitter Bob Ruers houdt met een stopwatch de vooraf

vastgestelde spreektijd van twee minuten in de gaten. Dat levert soms hilarische momenten op, bijvoorbeeld wanneer een afgevaardigde zo schrikt van Ruers' verzoek "wilt u afronden", dat hij zijn laatste seconden vult met "Oh, guttegut toch..." Opnieuw blijkt dat de afgevaardigden weinig voor zoete koek slikken. Zo vindt menigeen dat de congrescommissie te weinig toelichting heeft gegeven op adviezen om amendementen af te wijzen. Vincent Wijlhuizen uit Utrecht meldt bovendien teleurgesteld dat op amper vijf procent van de amendementen positief is gereageerd. Voor Lajos Brons uit Den Haag is dat geen punt, omdat volgens hem "een heel proces van discussies op alle niveaus van de partij aan dit congresstuk vooraf is gegaan." Elizabeth Bakker van het Comité Democratisering SP deelt die mening in ieder geval niet. Volgens haar is er sprake van "een ernstig gebrek aan discussie" en "kadaverdiscipline". Haar amendementen hebben tot doel het democratisch gehalte van de partij te vergroten, aldus Bakker. Dat is tegen het zere been van Laurens Ivens uit Amsterdam: "De leden van het Comité schofferen graag het partijbestuur en de partijraad: juist twee gekozen en democratische organen. Vreemd genoeg gebeurde dit onder de vlag van democratisering. Naar buiten toe was daar goed op te scoren, maar intern weten we wel beter en blijken de leden onze democratische en slagvaardige koers te koesteren." Maar ook Ivens is kritisch: "Jammer is wel dat nu bij verreweg de meeste amendementen onduidelijk is waarom deze afgewezen worden. Zou dit voortaan beter toegelicht kunnen worden?"

"Soms lijkt het neuzelarij te worden"

Tijdens de pauzes is het tijd voor datgene wat menigeen voor een van de plezierigste aspecten van SP-congressen houdt: het weerzien met bevriende partijgenoten uit de rest van het land en het leren kennen van nieuwe mensen en hun ideeën. Na jaren weer eens 'die ene' uit Heerlen, Vlis-singen of Pekela gezien. Eindelijk eens dat Kamerlid gesproken. Leuke meid uit Groningen leren kennen. Wat niet wegneemt dat er hier en daar driftig gediscussieerd wordt over het verloop van het congres tot dan toe. "Goede discussies, maar soms lijkt

het neuzelarij te worden. Democratie is goed, actie is beter", betoogt bijvoorbeeld Wim Schoonheym uit Amersfoort. Of zoals Geert Meuffels uit Hengelo opmerkt: "In dit prachtige gebouw lijkt het alsof de gelederen zich weer sluiten, maar in feite zijn de gelederen nooit uit elkaar geweest". Ondertussen is het ook druk bij de stands van XminY, Wakker Dier, Vrouwenbond FNV en Milieudefensie in de hal. Na een uur is het tijd om de grote zaal weer op te zoeken voor de tweede ronde.

Onverminderd groot blijkt de wens tot instandhouding van wat het kroonjuweel van de SP wordt genoemd: de afdrachtregeling. Hierover waren 's ochtends vragen gesteld, maar het besef dat de regeling staat voor onderlinge solidariteit en baantjesjagers buiten de deur houdt, voert de boventoon. Marga van Broekhoven benadrukt namens het partijbestuur dat er sprake is van maatwerk en zegt regelmatige evaluaties toe. Maar dat de afdrachtregeling blijft, staat buiten kijf. Ger Wouters uit Schijndel zinspeelt nog op het streven van minister Ter Horst om de regeling te verbieden: "Als mevrouw ter Horst wil bepalen op welk rekeningnummer mijn salaris uitbetaald wordt, wil ik dat ook bij haar kunnen."

Daadkrachtige en werkbare antwoorden op de grieptuipen

Na een muzikaal intermezzo van het rappersduo Solooh en Barkey volgen de langverwachte stemmingen. Een aantal wezenlijke besluiten en doelstellingen met het oog op de toekomst haalt de eindstreep: grotere betrokkenheid van de leden, grotere verantwoordelijkheid voor de lokale afdelingen, verbeterde communicatie tussen leden, bestuur en volksvertegenwoordigers en het vaker bijeenkomen van de partijraad. Om de transparantie in de partijfinanciën verder te vergroten wordt de SP-jaarrekening op de landelijke website gepubliceerd en het inzicht van leden in de afdelingskas uitgebreid. Ook de door Ineke Palm uit Rotterdam met verve verdedigde 'migrantenmotie' wordt aangenomen: een speciale werkgroep zal een discussienota 'Samen Leven' opstellen, die in alle afdelingen zal worden besproken. Volgens de overgrote meerderheid van de afgevaardigden zijn het daadkrachtige en werkbare antwoorden op de grieptui-

pen die de partij het afgelopen half jaar beleefde. Partijvoorzitter Marijnissen wordt met grote meerderheid herkozen, evenals algemeen secretaris Hans van Heijningen, die zijn tegenkandidaat Alfred Wams ver achter zich laat.

"We moeten ons permanent vernieuwen. Niet onze idealen en uitgangspunten, maar onze organisatie en aanpak."

Het laatste woord is aan Jan Marijnissen: "Vandaag hebben we weer nieuwe verbeteringen aangebracht in onze organisatie. Een heel belangrijk besluit is om de partijraad, ons eigen parlement, voortaan zes maal in plaats van vier maal per jaar te houden. De partijraad is ons eigen parlement. Op de partijraad treffen alle geledingen van de partij elkaar. De beslissingen worden genomen door de 150 afgevaardigden. Zij zijn dan ook gekozen: het partijbestuur door het congres; de regiovertegenwoordigers door de regio's en de afdelingsvoorzitters door de leden van de afdelingen. Het gewicht van de stemmen van de afdelingen is een veelvoud van het gewicht van de stemmen van het partijbestuur (resp. 96 procent tegen 4 procent - red.). Hoezo ondemocratisch? Met de besluiten van vandaag komt er een voorlopig einde aan een half jaar discussie over de ideeën, aanpak en organisatie van de SP. Een voorlopig einde, want het debat gaat door, gaat altijd door. We moeten ons permanent vernieuwen. Niet onze idealen en uitgangspunten, maar wel onze organisatie en aanpak. Hierin moet de praktijk de scherprechter zijn: wat werkt ontwikkelen we verder; wat niet werkt vervangen we door iets beters."

Om half zeven zit het programma erop. Kamerlid Remi Poppe komt de zaal uit wandelen. "We hebben vandaag met z'n allen een grote stap vooruit gezet om een bijzondere partij te blijven. We hebben laten zien dat we tegen een stootje kunnen, maar ook dat we een stootje kunnen géven. Het doet me goed om te zien dat we met ons allen daartoe in staat zijn."

Kijk voor meer informatie over het congres, foto's, filmpjes en de volledige tekst van de toespraak van Jan Marijnissen op www.sp.nl.

**Mineke Heitink,
Almelo**

“Wat een lange zit, ik ga nooit meer! Die stoeltjes, niet te doen met een handicap! Te veel amendementen kwamen op hetzelfde neer, dat was toch helemaal niet nodig geweest. Het stemmen was wél leuk en van de discussies vooraf in de afdeling heb ik genoten. Ach, eigenlijk wil ik dit ook niet missen. Ik regel de volgende keer wel een comfortabele rolstoel.”

**Sandra Beckerman,
Groningen**

“Ik ben ontzettend trots op onze Groningse Manja Smits, die in het partijbestuur is gekozen. De sfeer is prima en de meeste discussies zijn constructief, ook tijdens de lunch en in de wandelgangen. Jammer dat de media dáár niet op inzoomen, of op de kwalitatieve discussies die we in de afdeling maandenlang gevoerd hebben.”

**Ben Rewinkel,
Landgraaf**

“Het is erg nuttig om te praten over hoe je de fundamenten kunt versterken. De SP heeft een groei-explosie meegemaakt en als bij sommige mensen het historisch besef over de fundamenten ontbreekt, krijg je groeistuipe. Dat geldt niet alleen voor nieuwe leden. Ook veel oudere leden moeten dat besef zo nu en dan eens oprispen.”

**Patrick Zoomermeijer,
Zaanstreek**

“Ik ben lid van het Comité Democratisering SP, maar ik weiger mee te doen aan een potje SP-zwartmaken. De SP is niet ondemocratisch en zeker niet minder democratisch dan andere partijen. Maar het kan altijd beter. Sommige leden van het Comité hebben op eigen houtje amendementen ingediend. Ik zoek liever draagvlak in mijn afdeling. En dat een aantal moties van onze afdeling vandaag is aangenomen, heeft me aangenaam verrast.”

**Cees Groot,
Oss**

“De sfeer is goed, ik had ook niet anders verwacht. De media blazen alles op. Net ook: kom ik binnen, staat er een journalist voor mijn neus. ‘Welke kritiek heeft u op de partij?’ Ik zeg: ‘Zullen we beginnen met de positieve punten?’ Toen had ‘ie geen interesse meer.”

**Freek Bersch,
Utrecht**

“Mijn verwachtingen waren niet hooggespannen. Toch ben ik blij dat een aantal voorstellen is aangenomen tegen het advies van de congrescommissie in, zoals de migrantenmotie. Teleurgesteld ben ik dat er niet meer steun was voor voorstellen om in de partijraad discussies meer aan te moedigen, zoals het amendement voor een onafhankelijke technisch voorzitter.”

**Daan Prevoo,
Sittard**

"Mijn indruk: een groep moedige mensen die zich inzetten voor een betere samenleving. Indrukwekkend. Wel bijten sommige mensen zich vast in details en een paar kiezen helaas een erg negatieve insteek. Kritisch en alert zijn is belangrijk, maar discussiëren kan ook op een constructieve manier, zonder mensen uit elkaar te drijven."

**Linda Aarts,
Utrecht**

"Dit is mijn eerste congres en ik moet zeggen: het is wel een lange dag, zeg. Maar ik heb zeker geen spijt dat ik gekomen ben. Het is goed om vandaag, na de ophef van de afgelopen maanden, te zien dat de eensgezindheid in de partij groot is. Dat blijkt ook wel uit de sfeer hier."

**Remi Poppe,
Vlaardingen**

"Dit congres heeft nog eens helder gemaakt waar het om gaat: niet de partij om de partij, maar de partij als gereedschap. De overgrote meerderheid is het niet eens met de kritiek van de buitenwacht op onze afdrachtregeling, de dubbelfunctie van partij- en fractievoorzitter etcetera. De poging om van de SP een gewone partij te maken is mislukt."

**Ellen van Andel,
Amsterdam**

"Het congres is afwisselender dan ik dacht. Eerlijk gezegd had ik het veel saaier verwacht. De intermezzo's en de afsluiting waren leuk; zelfs tijdens de stemmingen was af en toe ruimte voor een grapje. En het is gewoon erg gezellig met al die mensen."

**Ernest Maas & hulphond Pancho,
Eindhoven**

"De lokatie is geweldig: ik heb wat met oude fabrieken. Alleen de toegankelijkheid voor rolstoelen had beter gekund. Het gaat er erg gezellig aan toe, heel anders en veel opener dan de ontevreden suggesteren op hun weblogs. Ik ben vooral erg blij met de brede steun voor de afdrachtregeling. Wat Pancho vindt? Haha, die heeft het ook wel naar z'n zin."

**Bob Ruers (dagvoorzitter),
Utrecht**

"Ik ben al bij heel wat congressen dagvoorzitter geweest, maar vandaag is me echt opgevallen dat het zelfbewustzijn in de partij enorm is toegenomen. De mensen beginnen te beseffen dat de partij groot is geworden. Het succes werkt door, iedereen gelooft in de groei. Dát moeten we hebben."

Eric Smaling (50) uit Weesp is hoogleraar duurzame landbouw in Enschede en Wageningen. Daarnaast schrijft hij samen met zijn partner Rindert Kromhout educatieve kinderboeken en is hij ook nog eens Eerste Kamerlid namens de SP. Dat alles belet hem niet om veelvuldig naar Afrika te gaan. "Ik voel een grote drang om me daar voor projecten in te zetten die relevant zijn voor mensen die het minder hebben."

FOTO ROB VOSS

Hoe lang ben je al lid van de SP?

"Een jaar of zes."

Heb je hobby's?

"Schaken, muziek luisteren, lezen, basketbal. Hoewel ik dat laatste niet meer actief beoefen, helaas."

Wat brengt de kapitalist in je naar boven?

"Mijn huis is een beetje te groot, denk ik. Aan de andere kant is dat ook wel weer prettig. Maar dat is eigenlijk ook wel alles. Ik heb geen auto, geen boot en ik ben ook al geen liefhebber van winkelen."

Wat is je favoriete plek op de wereld?

"Mombasa in Kenia. Die stad was mijn eerste contact met Afrika. Ik ben dol op dat continent. Als ik er een half jaar niet geweest ben, word ik een beetje chagrijnig."

Nooit overwogen om er voorgoed te gaan wonen?

"Jawel hoor, zeker in het begin. Maar mijn relatie hield me uiteindelijk in Nederland."

En je senaatszetel bindt je natuurlijk ook aan ons land.

"Zeker. En dat bevalt me uitstekend. We hebben een heel leuke fractie en ik leer ontzettend veel in de Eerste Kamer. Het is echt een verrijking voor me."

LEZEN

HUMOR

Hoewel humor een erkende verpleegkundige interventie is, wordt er in de opleiding en op de werkvloer weinig stilgestaan bij de werking, effecten en mogelijkheden van gebruik van humor. Wat doet humor met een lichaam en welke sociale en psychologische effecten heeft het? En hoe kun je humor bewust inzetten? Auteur en cabarattier Marcellino Bogers ("Humor is goud in handen van zorgverleners") bracht met hulp van verpleegkundigen, patiënten, opleiders en wetenschappers veel kennis over dit onderwerp bijeen en schreef er een kleurrijk en instructief boekje over, met veel leuke voorbeelden.

Humor als verpleegkundige interventie
Marcellino Bogers
 Uitg. Elsevier Gezondheidszorg

BELEVEN

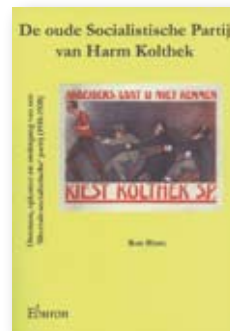

LANG EN GELUKKIG

De stiefzusjes van Assepoester die Paris en Hilton heten, de grote boze wolf die in het kader van 'deurbeleid' niet bij het bal naar binnen mag en een homofiele bediende die verliefd is op de prins. Een kleine greep uit de hilarische familievoorstelling *Lang en gelukkig* van het RO Theater. Een sprookje in een modern slapstick-achtig jasje, met muziek van onder meer Nirvana en André Hazes, maar dan anders. Waarbij het publiek zelf ook nog eens mee mag, nee, mee moet zingen. Goeie regie van Pieter Kramer, die voorheen Theo en Thea, 30 minuten en Hertenkamp maakte. Verrassend, komisch, herkenbaar.

RO Theater, Lang en Gelukkig
Tot begin februari nog te zien
in diverse theaters
www.rotheater.nl

LEZEN

OUDE SOCIALISTISCHE PARTIJ

Nee, geen boek over de SP. Wel een zeer lezenswaardig werk over 'ontstaan, opkomst en ondergang van een libertair-socialistische partij (1918-1928)'. Historicus Ron Blom beschrijft hoe die Socialistische Partij kon ontstaan en groeien vanuit radicale arbeidersmilieus, activisten en vakbeweging tussen de twee Wereldoorlogen. Voorman Harm Kolthek werd in 1918 tot Kamerlid gekozen en voerde 'een van de vele radicale stromingen in de (...) vroege geschiedenis van links Nederland' aan. Hoe dat eraan toeging en wat we daarvan heden ten dage wellicht kunnen leren, komt zeer gedetailleerd aan de orde.

De oude Socialistische Partij
van Harm Kolthek
Ron Blom
 Uitgeverij Eburon, Delft

ZIEN

BLINDSIGHT - DINEKE DE ZWAAN

Blindsight is een documentaire die het verdient om gezien te worden. De film over blinde Tibetaanse tieners die de Mount Everest proberen te beklimmen onder begeleiding van de eerste blinde man die de Mount Everest bedwong, onthult de kracht van levensvisies en onvermoede kwaliteiten die blinde mensen drijven.

Menslievende motieven van de Amerikaan Eric Weihenmayer (de eerste blinde die ooit de Mount Everest bedwong), de Duitse Sabrye Terberken (oprichtster van de blindenschool in Lhasa en zelf ook blind) alsook de aan één oog blinde Britse regisseuse Lucy Walker spelen een doorslaggevende rol. Walker, een veelzijdig film- en tv-maakster, brengt niet alleen de schoonheid en gevaren van de beklimming op een spectaculaire manier in beeld. Haar film laat op een intieme manier ook zien hoe groot de ontwikkeling is die deze blinde tieners doormaken. Wie blind is, ondergaat in Tibet een vreselijk lot van uitstoting. Toen Sabrye Terberken zich dat realiseerde, richtte ze de blindenschool op. De tieners leerden er lezen en schrijven; en inmiddels spreken ze drie verschillende talen. Het zijn boeiende individuen, die mede door de expeditie hun eigenwaarde ontwikkelen. Dat mondt uit in een hoopgevend persoonlijk toekomstperspectief. *Blindsight* biedt een onthullende inblik in hun innerlijk en hun relatie tot een omgeving.

Te zien in diverse filmhuizen.

Eric Weihenmayer, eerste blinde bergbeklimmer van de Mount Everest, helpt blinde tieners

4

5

3

FEESTDAGEN

FOTO'S EN TEKST: ROEL VISSER

Nederlanders hechten onverminderd aan feestdagen als Sinterklaas en kerst, bleek onlangs uit onderzoek. Bovendien wordt steeds meer aandacht besteed aan kerstversiering. TV West organiseert jaarlijks de regionale wedstrijd *Wie heeft het mooiste Kersthuis?* Fotograaf Roel Visser nam een kijkje bij enkele deelnemers en eerdere winnaars.

Met de klok mee: de familie Leenheer in Den Haag (1) mevrouw Heuvelman in Waddinxveen (2) de familie Heinsbroek in Zoetermeer (3) de gebroeders van der Hulst in Noordwijk (4) en de familie Zegers in Den Haag (5)

1

2

THEO DE BUURTCONGIERGE

DUOGRAM DECEMBER 2007 VOOR DE SP TRIBUNE. UITLEG.

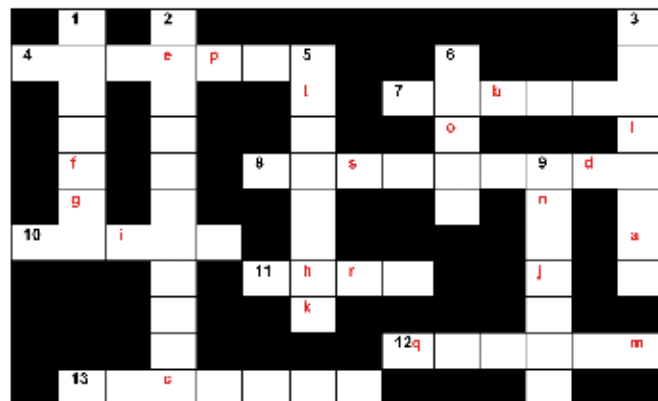
De SP Winterpuzzel bestaat uit 3 delen: (I) Kruiswoordraadsel, (II) Namenraadsel en (III) Oplossingsdiagram.

In het kruiswoordraadsel is de gehele oplossing te vinden. Plaats de letters die u in de met rode letters aangegeven vakjes vindt tevens in de overeenkomstige vakjes van de horizontale balk van het oplossingsdiagram. De tien vragen van het namenraadsel leveren, nadat u de oplossingen in de verticale balken van het oplossingsdiagram invult, op diezelfde horizontale balk dan evenzovele controleletters. De oplossing is het gehele woord van negentien letters op de balk. Alle vragen van het kruiswoordraadsel gaan over geografische locaties, alle vragen van het histogram over de achternamen van de personen van wie een beschrijving wordt gegeven.

Veel puzzelplezier!

KRUISWOORDRAADSEL

- 1 Schiereiland, straat en stad bij de Zuidchinese Zee. In 1511 arriveerden de Portugezen er als eerste Europeanen (7).
- 2 'Zij die Amon omhelst' stuurde een expeditie naar dit Afrikaanse gebied (nu: Somalië; 3,4,4).
- 3 Canadese regio, genoemd naar de Portugese ontdekkingsreiziger die het voor het eerst in 1498 zag (8).
- 4 Lang voor de Portugezen kwamen de Carthagers al op dit eiland, voor purperen verfstoffen (7).
- 5 Verslonden door de zee en nog steeds niet gevonden (8).
- 6 Was middelpunt Inkacultuur tot Pizarro er kwam. Hier staat de zonnetempel van Curi-Caucha (5).
- 7 Tot deze streek in India reikte de hand van Alexander de Grote (6).
- 8 Oude naam van beroemde stad op de zijderoute tussen Oost en West (9).
- 9 De Ongiara zagen deze watervallen eerst; de Fransman Samuel de Champlain in 1604 (7).
- 10 Groep eilanden bij Indonesië, in 18e en 19e eeuw bron van o.a. nootmuskaat en foelie (5).

- 11 De Vikingen trokken naar Rusland, en stichtten een stad (4).
- 12 Van (o.a.) deze rede in Zeeland vertrokken VOC-schepen (6).
- 13 Eilandje van de Gutar werd handelscentrum in de tijd van de Vikingen (7).

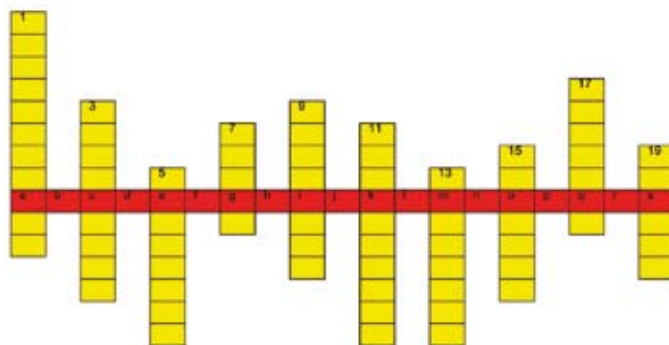
©Henry en Lucas, FLW okt 2007

NAMENRAADSEL

Het gaat om de achternamen van de personen van wie een beschrijving wordt gegeven.

- 1 Dwars door Afrika, I presume? (11).
- 3 Kleine stap, grote sprong: wel erg ver van huis (9).
- 5 We noemen het werelddeel nog steeds naar je voornaam, ex-bankier (8).
- 7 Brits piraat versloeg een armada bij Grevelingen (5).
- 9 Ontdekte Spitsbergen en Bereneiland; had wat problemen met ijs (8).
- 11 Vlaamse fransiscaan kon de Mongolen niet bekeren (10).
- 13 Ontdekte dat Azië niet verbonden is met Amerika (8).
- 15 Nam Atahualpa gevangen en stichtte Lima (7).
- 17 Schreef deel 1 van History of the World als gevangene in de Tower (7).
- 19 Deze conquistador ontvluchtte Tenochtitlan in La Noche Triste (6).

OPLOSSINGSDIAGRAM

De winnaar van de puzzel van november is: **Mans Nijkamp** uit Enter

OPLOSSINGEN CRYPTOGRAM NOVEMBER

Horizontaal
 4. Gammawetenschapper 10. Zijspoor 11. Trailer 12. Tegelen 14. Ruim 15. Lam 17. Op de kleintjes letten 20. Gevangenbewaarder 23. Scheren 24. Klinkerweg

Verticaal
 1. Gewoonlijk 2. Schaar 3. Taalgids 5. Afsetzone 6. Mis 7. Teren 8. Port 9. Rolmaat 11. Tegengeluid 13. Gedragen 16. Beperken 18. Eens 19. Jaap 21. Goed 22. Roer 24. Kip 25. Kit

OPLOSSING ZOEKTERMEN
 1. rotZooi 2. vEel 3. erG 4. oNder 5. pEen 6. baaN
 7. loOm 8. Deur 9. zFe 10. Raam 11. yamaHa
 12. pAars 13. haNd 14. wanDelen 15. pEer 16. Leep
 17. miNder 18. kAal 19. zIen 20. beEn 21. maaN

Stuur uw oplossing, uitsluitend per brief(kaart), vóór 1 januari naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek vertoet uit de SP-boekenstal. Houdt u wel van een spelletje? Ga dan naar www.sp.nl en klik op speelruimte in de linkerkolom.

SP.

